

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirtetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

107,225. szám.
IV. 1908.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

téglalap, melynek méretei a szükséges szilárdság szempontjából a következők:

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1908. évi 107,225. számú rendelete az 1907. évi V. t.-c. alapján hitelesítés alá bocsátható mértékek és mérőeszközök kellékei, hibahatárai, azokon alkalmazandó hitelesítési bélyegek alakja tárgyában.

(Az 1907. évi V. t.-c. végrehajtására vonatkozó I. számú utasítás.)

A hitelesítés alá bocsátható mértékek és mérőeszközök kellékeit, azoknak az első és időszakos hitelesítéskor, valamint a közforgalomban szabályszerű értéküktől megengedhető eltéréseit, továbbá az azokon alkalmazandó hitelesítési bélyegek alakját az 1907. évi V. t.-c. 16. és 17. §-aiban nyert felhatalmazás alapján, Horvát-Szlavonországot illetőleg Horvát-Szlavon- és Dalmátországot bányájával egyetértőleg, a következőkben állapítom meg:

I. HOSSZMÉRTÉKEK.

A) Hitelesítés alá bocsátható hosszsmértékek kellékei.

1. §.

Hitelesíthető hosszsmértékek a következők:

20 méter	2 méter
10 „	1 „
5 „	5 deciméter.

Ezek az elnevezések egész terjedelmükben fahosszmértékeknel mélyített, fémhosszmértékeknel mélyített vagy kiemelkedő, nyomtatott betűkkel a mértékre jegyzendők a m. kir. központi mértékügyi intézet által kiadott rajzok szerinti helyen és nagyságban.

2. §.

Egyelőre csak a következő anyagokból készült hosszsmértékek hitelesíthetők:

1. fémek és pedig: acél, vas, réz, sárgaréz, bronz, újezüst;

2. bármely keményfa.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy a felsoroltakon kívül egyéb anyagokból készült hosszsmértékek hitelesítését is engedélyezhesse.

3. §.

A hitelesíthető hosszsmértékek szerkezetük szempontjából három csoportba oszthatók: a) mérőrudak, b) összehajtható hosszsmértékek, c) mérőszalagok.

a) A mérőrudak a 2. §-ban felsorolt anyagok bármelyikéből 2 m, 1 m és 5 dm hosszúságban egy darab-ból, teljesen sima felülettel készítenők. Keresztmetszetük

2 m hosszú famérőrudnál .	35×20 mm ²
1 m „ „ .	25×15 „
5 dm „ „ .	20×12 „
2 m hosszú fémmérőrudnál .	25×10 „
1 m „ „ .	20×8 „
5 dm „ „ .	18×6 „

Ezekről a méretektől famérőrudaknál 2 mm, fémmérőrudaknál 1 mm eltérés engedhető meg.

A famérőrudak két véglapja 2 mm vastag sárgarézlemez borítandó. A boríték a mérőrudnak beosztással ellátott felső lapjára és alsó lapjára hajlítandó és két sárgaréz szögeccsel erősítendő meg. A boríték hossza 20 mm legyen.

Az első hitelesítés bélyegének felvételére mindkét sárgarézborítékba 7 mm átmérőjű 1,5 mm mély furat készítenők, úgy, hogy az valamelyik biztosító szögecs egy részét is magában foglalja. Ezen furatba a bélyeg felvételére ón forrasztandó. A famérőrudak felülete olajos lakkal vagy világosszínű olajfestéssel vonandó be.

Acélból és vasból készült mérőrudak közepébe a hitelesítési bélyeg felvételére két legalább 7 mm átmérőjű vörösrézszög erősítendő.

b) Az összehajtható hosszsmértéket acélból vagy kemény fából 2 m és 1 m hosszúságban 1 vagy 2 dm-es, 5 dm hosszúságban pedig 1 dm-es vagy 5 cm-es ízekből össze-
rőva készítenők.

A 2 m-es összehajtható famérték szélessége 16–20 mm, az 1 m-es és 5 dm-es famérték szélessége . 13–17 „
acélból készült összehajtható mérték szélessége 9–11 „

Az összehajtható famérték egy-egy ízének vastagsága 1–2 mm, a fémmértékeké legalább 0,5 mm legyen.

Az ízek összekapcsolása fémmértékeknel egyszerű szögeccsel történik, famértékeknel az ízek végei a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzmintái szerint fémlémezzel burkolva erősítendő össze. Az ízek összeerősítő szögecs az íz végétől fémmértékeknel legalább 5, famértékeknel legalább 15 mm távolságban legyen.

Famértékeknel az első és utolsó íz véglapja 10 mm hosszú sárgarézlemez borítandó.

Az acél mértékeknel az első és utolsó ízbe a hitelesítési bélyeg felvételére legalább 7 mm átmérőjű vörösrézszög erősítendő.

c) A mérőszalagok 20 m, 10 m, 5 m, 2 m és 1 m hosszúságban acéllemez-ből készítenők. Szélességük 1 m és 2 m hosszúságnál legalább 10 mm, 5, 10 és 20 m hosszúságnál legalább 12 mm, vastagságuk legalább 0,15 mm legyen.

6914.,—1908. sz.

17,031
1908.**Árverési hirdetmény.**

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező s alább megnevezett földek a f. 1909. évi február hó 9. délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében tartandó nyilvános árverésen hasznobérbe adadni fognak, um.:

1. Az elepi III. dűlőben fekvő Gönczi-féle 19 hold 1100 □ öl tanyaföld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő három évre; kikiáltási ár 250 kor.

2. A Sestakert háta megett s a barak mellett fekvő 6 hold legelő föld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő három évre; kikiáltási ár 250 kor.

3. A Bikfalvi féle 2 hold majorsági föld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő három évre; kikiáltási ár 201 kor.

4. A Szotyori Nagy Károly-féle 8 hold 202 □ öl majorsági föld 1909 október hó 1-től három évre; kikiáltási ár 610 kor.

5. Az „Ökörtilalmas“ nevű 51 hold 350 □ öl és a füzfa csőszház mellett 20 hold 138 □ öl föld, összesen tehát 71 hold és 488 □ öl föld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő hat évre; kikiáltási ár 3201 kor.

6. A közös lovassági laktanya mellett fekvő 2 hold 278 □ öl területű u. m. Kerekes-féle majorsági föld 1909 október 1-től kezdődő 3 évre; kikiáltási ár 135 korona.

7. A „kincseshegy“ nevű 24 hold 692 □ öl területű föld az 1909. évi október hó 1-től kezdő hat évre; kikiáltási ár 70 kor.

8. A Hatvan-utcai állomás mellett fekvő s eddig faraktár céljaira használt 1 hold 600 □ öl területű föld 1909 április 1-től kezdődő hat évre; kikiáltási ár 254 kor.

9. A Kolozsi-féle ház utáni 5 hold 698 □ öl területű föld az 1909 október 1-től kezdődő hat évre; kikiáltási ár 265 kor.

Az árverési feltételek a város számvevői hivatalánál (Városháza I. em.) a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1 óráig) megtekinthetők.

Árverelni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverés megkezdése előtt bánatpénzül készpénzben az árverelő bizottságnál letenni.

Debreczen, 1909 január 7.

A Városi Tanács.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város közönsége a városi csatornázási munkálatok biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Jelen versenytárgyalás tárgyát képezi Debreczen szab. kir. város csatornahálózatának kiépítésére szükséges összes munkálat, anyaggal együtt.

A munkálatok együttesen, vagy a következő csoportokban biztosítatnak:

A) *Szállítási munkálatok:*

a) csatornacsövek;

b) vasfelszerelési tárgyak.

A) *Építési munkálatok:*

Föld, beton stb. munkák.

Ajánlat tehető az összes munkákra együttesen, vagy ezen három csoport szerint külön bármely munkacsoportra.

Ajánlat csakis a Debreczen sz. kir. város által kiadott ajánlati és költségvetési űrlapokon tehető.

Ajánlatot tehet minden magyar honpolgár és Magyarországon bejegyzett cég, ha igazolni tudja, hogy ily munkálatokat már vegezett. Az ajánlatban kiteendő, esetleg bizonyítvánnyal igazolandó, hogy hol és milyen terjedelemben vegezett pályázó város-csatornázási munkálatokat.

A csatornázási tervek, vállalati általános és részletes feltételek, nemkülönben ajánlati és költségvetési űrlapok Debreczenben, a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-u. 2—b. II. em.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlati és költségvetési űrlapok, valamint vállalati általános és részletes feltételek pedig 10 koronáért ugyancsak Debreczenben, a városi mérnöki hivatalban megszerezhetők.

A lepecsételt borítékba zárt ajánlatok

„Csatornázási ajánlatok”

}	A. a) csoportra“
	A. b) csoportra“
	B. — csoportra“

összes munkákra“

felirással Debreczen város polgármesteri hivatalába 1909. évi január hó 19-ig déli 12 óráig adhatók be és ugyanazon napon d. u. 4. órakor nyilvánosan fognak felbontatni. Elkésve érkező, távirati, utó- vagy nyitott, vagy nem a város által rendelkezésre bocsátott ajánlati és költségvetési űrlapokon kiállított — a vállalati feltételeknek vagy ezen hirdetménynek meg nem felelő — ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt 1909 január 18-án d. e. 12 óráig a város házipénztárába az ajánlati összeg 250.000 koronájáig 5%, azonfelüli összege után 2%-nak megfelelő bánatpénz helyezendő letétbe és az erről szóló elismervény az ajánlathoz csatolandó. Kinek ajánlata elfogadtatik, bánatpénzét biztosítékul a vállalati összeg 10%-ára köteles kiegészíteni.

Debreczen város közönsége fentartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy annak mellőzésével a munkát más uton biztosíthassa.

Vállalkozó ajánlatával mindaddig kötelezettségben marad, míg az ügyben végleges határozat hozatik.

Kelt Debreczen szab. kir. város Tanácsának 1908 december 10-én tartott üléséből.

Városi Tanács.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

**DEBRECZEN SZAB. KIR.
VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ
SZABÁLYRENDELETEI-
NEK GYŰJTEMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-utca, városház-épület.**

A beosztás kezdete felől eső végükön a mértékügyi intézet rajzai szerint készült legalább 20 mm hosszú sárgarézborítékkal látandók el

4. §.

A hossz mértékek véglaposak, vagy végvonásosak lehetnek; előzőknél a beosztás kezdete és vége a mérték végelapjaival esik össze, utóbbiaknál a mérték végétől a következő távolságban kezdődik:

famérőrudaknál	24—26 mm
fémmerőrudaknál, ha hosszúak 2 m	14—16 "
" " " " 1 m	10—12 "
" " " " 5 dm	6—8 "
mérőszalagoknál legalább	30 "

Végvonásos összehajtható hossz mértékek és véglapos mérőszalagok nem hitelesíthetők.

A beosztás közei deciméter, centiméter és milliméter nagyságúak lehetnek, de a 20, 10 és 5 m-es hossz mértékeken legalább deciméterenként, kisebbeknél legalább centiméterenként kell haladni a beosztásnak.

A beosztás vonalai fahosszmértékeknel mélyítve és feketére festve, fémhosszmértékeknel bemélyítve, vagy kidomborodva készítendők. A vonások vastagsága fahosszmértékeknel,

ha a beosztás cm-ként halad, legfeljebb	1 mm
" " " mm-ként " "	0.2 "
fémhosszmértékeknel, ha a vonások mélyítettek, dm-es és cm-es beosztásnál legfeljebb	0.5 "
mm-es beosztásnál legfeljebb	0.2 "
s ha a vonások kidomborodók, dm-es és cm-es beosztásnál legfeljebb	1 "
mm-es beosztásnál legfeljebb	0.4 "

legyen.

A vonások hosszúsága és számozása a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai szerint készítendő. Legalább minden tizedik vonás számozandó és pedig centimétereket jelentő számokkal.

Megengedtetik azonban az egész számu métereket jelző vonásokhoz a hosszát nem cm-eket, hanem métereket jelentő számokkal feljegyezni, amely esetben e számok mellett a mértékegység is megjelölendő m rövidítéssel.

A beosztás a mérték valamely lapjának akár alsó, akár felső szélén alkalmazható.

Oly hossz mértékek, melyeken a méterrendszertől eltérő beosztás is van, nem hitelesíthetők.

B) Hosszmértékeknel megengedhető eltérések.

5. §.

A hossz mértékek az első hitelesítés alkalmával hitelesíthetők, ha a mérték egész hosszában az eltérés nem nagyobb a következő értékeknel:

a) 2 m hosszú famérőrudaknál	2 mm.
1 m " " " " " " " " " " " "	" "
5 dm " " " " " " " " " " " "	0.5 "
2 m " fémmerőrudaknál	1 "
1 m " " " " " " " " " " " "	0.5 "
5 dm " " " " " " " " " " " "	0.25 "

b) összehajtható hossz mértékeknel a hibahatár ugyanaz, mint az ugyanazon anyagu és hosszúsagu mérőrudaknál;

c) 20 m hosszú mérőszalagoknál	4 mm.
10 m " " " " " " " " " " " "	3 "
5 m " " " " " " " " " " " "	2 "
2 m " " " " " " " " " " " "	1.5 "
1 m " " " " " " " " " " " "	1 "

6. §.

A hossz mértékek beosztása lehetőleg egyenletes legyen, ennél fogva a beosztás minden egyes vonása a maga kellő helyétől annyira essék, amennyi az egész mérték tényleges hibájából erre a hányadrészre aránylagosan jut. Mindazonáltal a méteres és deciméteres beosztásban az arányosságtól oly eltérések, melyek az 1 méter hosszra megengedett hibának egy negyed részét meg nem haladják, tekintetbe nem veendő. Hitelesíthető tehát a hossz mérték, ha a méteres és deciméteres osztáspontokban az arányos beosztástól az eltérés famérőrudaknál, összehajtható fahosszmértékeknel és mérőszalagoknál nem több 0.25 mm-nél, fémmérőrudaknál és összehajtható fémhosszmértékeknel nem több 0.1 mm-nél.

Megjegyzendő azonban, hogy a mérték kezdő pontjától számított hosszokban a hiba a mérték egész hibájánál nagyobb sehol sem lehet. Egy deciméteren belül a centiméteres és milliméteres osztásnak az arányosságtól észrevehető eltérést mutatni nem szabad.

7. §.

Az időszakos hitelesítés alkalmával nem engedhetők meg nagyobb eltérések, mint az első hitelesítésnél.

8. §.

Az 1907. évi V. törvény cikk 17-ik §-a értelmében büntetés alá esik oly hossz mértékeknek a közforgalomban való használata, melyeknek eltérése a szabályszerű értéktől nagyobb, mint a következő értékek:

a) 2 méteres famérőrudnál és összehajtható fahosszmértéknel	3 mm.
1 méteres famérőrudnál és összehajtható fahosszmértéknel	1.5 mm.
5 deciméteres famérőrudnál és összehajtható fahosszmértéknel	1 mm.
b) 2 méteres fémmérőrudnál és összehajtható fémmértéknel	1.5 mm.
1 méteres fémmérőrudnál és összehajtható fémmértéknel	1 mm.
5 deciméteres fémmérőrudnál és összehajtható fémmértéknel	0.5 mm.
c) 20 méteres mérőszalagnál	6 mm.
10 méteres mérőszalagnál	4.5 mm.
5 méteres mérőszalagnál	3 mm.
2 méteres mérőszalagnál	2 mm.
1 méteres mérőszalagnál	1.5 mm.

C) Hosszmértékek bélyegzése.

9. §.

Az első hitelesítés bélyege hossz mértékeknel a következő helyeken alkalmazandó:

a) a famérőrudaknál a sárgarézborítékba forrasztott óncsepppekbe, acél- és vasmérőrudaknál az erre a célra beerősített vörösrézszögre, egyéb fémből készült mérőrudaknál a mérték közepén a mérték anyagába;

b) összehajtható famértékeknel az első ízen a mérték

anyagába, összehajtható acélmértékeknél az első izre erősített vörösrézszögre;

c) mérőszalagoknál a szalag kezdetét borító sárgaréz-lemez biztosító szögére ütendő a bélyeg.

10. §.

Az időszakos hitelesítés bélyege

a) acél- és vasmérőrudaknál a második vörösrézszögre, egyéb anyagokból készülteknél a mérték anyagába

b) összehajtható acélmértékeknél az utolsó izen alkalmazott vörösrézszögecsre, összehajtható famértékeknél a mérték anyagába s

c) mérőszalagoknál a szalag kezdetét borító sárgaréz-lemezre ütendő.

D) Különös célra szolgáló hosszértékek.

11. §.

Hitelesíthetők:

a) a katonai hatóságok részéről ujoncozásnál használt 2 méter 10 centiméter hosszú „katonamértékek“.

Ily mértékek csak katonai hatóságok megkeresése alapján és azok részére hitelesíthetők.

A hitelesítési bélyeg alakja és a hitelesítés díja ugyanaz, mint a közönséges 2 méteres mérőrudaknál.

b) A lovak magasságának mérésére használt erős, sűrű szövésű szalagból készült 2 m hosszú lómértékek. A szalag szélessége 15—20 mm legyen, a beosztás kezdete felől eső vége két 80 mm hosszú, 30 mm széles és 1 mm vastag villaalaku sárgarézlemez közé erősítendő a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzaiban megadott módon.

A lómérték első métere dm-ekre, második métere cm-ekre osztandó; a beosztás közvellenül a villánál kezdődjék.

A lómérték egész hosszában úgy az első, mint az időközi hitelesítésnél 5 mm hiba engedhető meg. A büntetés alá eső hiba alsó határa 8 mm.

Az első hitelesítés bélyege a villaalaku lemez biztosító szögére, az időszakos hitelesítés bélyege sárgaréz-lemezre ütendő.

II. FOLYADÉKMÉRTÉKEK ÉS FOLYADÉKMÉRŐ-ESZKÖZÖK.

A) Folyadékmértékek és folyadékmérőeszközök kellékei.

12. §.

A közforgalom céljaira hitelesíthető folyadékmértékek illetve folyadékmérőeszközök a következők:

50 liter.	5 deciliter
20 „	3 „
10 „	2 „
5 „	1 „
2 „	5 centiliter
1 „	2 „
	1 „

Ezen elnevezések rövidítései és pedig a liter l, a deciliter dl, a centiliter cl betűkkel a mértékek oldalára jegyzendő a magyar királyi központi mértékügyi intézet által kiadott rajzok szerinti helyen és nagyságban. A megjelölés zománczott fémmértékeknél festéssel, egyéb fémből készült mértékeknél bemélyítve, üvegmértékeknél kidomborodó be-

tűkkel készítendő. 5 literes és nagyobb mértékeknél a megjelölés a rajz szerinti nagyságban készült sárgarézlapra alkalmazandó, amely a mérték oldalára forrasztandó és a hitelesítési bélyeg felvételére szolgáló óncseppel biztosítandó.

A lemezből készült, ónozott folyadékmértékekre feljegyzendő a készítő neve vagy bejelentett jegye.

13. §.

Egyelőre a következő anyagokból készült henger alakú folyadékmértékek és mérőeszközök hitelesíthetők: vas, sárgaréz és vörösréz ónozva, továbbá 2 literes és kisebb mértékeknél zománczott vas, nikkel és üveg. Kannaalakú folyadékmértékek ónozott vagy zománczott vaslemezből készíthetők. Fából készült folyadékmértékek, illetve mérőeszközök nem hitelesíthetők.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy a felsoroltakon kívül egyéb anyagokból készült folyadékmértékek és mérőeszközök hitelesítését is engedélyezhesse.

14. §.

A folyadékmértékek és folyadékmérőeszközök 1 cl ürtartalomtól 2 l-ig bezárólag a megengedett fémekből henger alakban forrasztás útján készítendő. Ezen mértékek mind két széle visszahajtható, és pedig:

2 l-től 5 dl-ig alsó visszahajtás	15—18 mm,
felső visszahajtás	12—15 mm,
3 dl-től 1 dl-ig alsó visszahajtás	11—13 mm,
felső visszahajtás	9—11 mm,
5 cl-től 1 cl-ig alsó visszahajtás	8—10 mm,
felső visszahajtás	6—8 mm.

Az edények fenekére lefelé hajtott peremmel forrasztandó az oldalfalhoz. Zománczott mértékek a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzain megjelölt gyűrűs visszahajtásokkal készítendő.

A falvastagság 2 l ürtartalomtól 2 dl-ig bezárólag legalább 0.5 mm, kisebbeknél legalább 0.3 mm legyen. Az edény oldalfalára a mértékügyi intézet rajzai szerint készült fül vagy 1 l-től 1 dl-ig bezárólag hosszú szár erősítendő.

15. §.

Az üvegből készülő folyadékmértékek alakja ugyanaz, mint a fémmértékeké, falvastagságuk:

2 l és 1 l-nél	4 mm
5, 3 és 2 dl-nél.	3 mm
kisebbségénél	2 mm,

a részletes kivitelre a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai szolgálnak utmutatással.

16. §.

Az 5 l-es és nagyobb folyadékmértékek a megengedett fémekből henger- vagy kannaalakban készítendő.

A henger alakúak oldalfala egy darab lemezből forrasztandó, felső szélükre 25—35 mm, alsó szélükre 30—40 mm széles abroncs forrasztandó, fenekük lehajtott peremmel forrasztandó az oldalfalhoz. A fenék alá a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai szerint készült merevítés alkalmazandó. A falvastagság 5 és 10 l-nél legalább 0.5 mm, 20 l-nél 0.7 mm, 50 l-nél 1 mm legyen. Oldalukra a rajz szerint készült erősítendő. A hitelesítési bélyeg felvételére az alsó részébe egy-egy vörösrézszög illesztendő.

A kannaalakú folyadékmértékek alsó része egy darab lemezből készült henger, e forrasztandó a csonkakap

alaku középső rész, melynek felső, keskenyebb nyílásának folytatása a hengeralaku nyak. A falvastagság 5 és 10 literes kannánál legalább 0.5 mm, 20 literesnél 0.7 mm, 50 literesnél 1 mm legyen. A fenék lehajtott széllel forrasztandó az oldalfalhoz. Az ónozott kanna felső karimája 15—25 mm, alsókarimája 20—30 mm széles abronccsal erősítendő meg; a fenék alá a mértékügyi intézet rajzai szerint készült merevítés alkalmazandó; oldalukra két fül erősítendő. Zománcozott kannák alsó és felső karimájának, valamint fenékmerevítésének szerkezetére vonatkozólag a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai irányadók.

17. §.

2 l-es és kisebb folyadékmértékek, illetve mérőeszközök belső ürtartalma oly henger, melynek magassága az átmérő kétszerese. Tehát

a 2 l-es mérték belső átmérője 108.5 mm, magassága 217 mm

1 l-es	"	"	86	"	"	172
5 dl-es	"	"	68	"	"	137
3 dl-es	"	"	57.5	"	"	115
2 dl-es	"	"	50	"	"	101
1 dl-es	"	"	40	"	"	80
5 cl-es	"	"	32	"	"	63
2 cl-es	"	"	23.5	"	"	46
1 cl-es	"	"	18.5	"	"	37

Az ezen méretek szerint készült folyadékmértékeknel a mérték határa az edény felszínéig terjed; üvegmértékek széle leköszörülendő.

18. §.

Az 5 literes és nagyobb hengeralaku folyadékmértékek magassága az átmérő másfélszerese, a mérték határa azonban csak a magasság háromnegyed részéig terjed, amely hely két szemközt fekvő 15 mm hosszú, 10 mm széles és 1 mm vastag derékszögben meghajtott és az edény falához szögecselt lemezzel jelölendő meg. A mértékek ezek szerint a következők:

Mérték nagysága	Belső átmérő	Magasság	A jel távolsága a fenéktől
			milliméter
5 liter	178	268	201
10 "	224	338	253.5
20 "	283	424	318
50 "	384	574	432

Ezen mértékek közül a 10, 20 és 50 literesek, mint mérőeszközök is használatnak és e célra a 10 és 20 literes 5, az 50 literes 10 l-es részekre osztandó. Az osztáspontokat a mérték belső falán két-két szemközt álló lemez jelölje, mint a mérték határát.

19. §.

A kannaalaku folyadékmértékek méreteit a következő táblázat adja:

Kanna nagysága	Alsó henger		Csonka kup magassága	Nyak	
	átmérője	magassága		átmérője	magassága
milliméter					
5 liter	170	170		100	62
10 "	212	212		125	87
20 "	270	270	96	160	96
50 "	365	365	147	200	147

A mérték határát a kanna nyakában két szemközt fekvő, a nyakhoz szögecselt 15 mm hosszú, 10 mm széles, 1 mm vastag, derékszögben meghajtott lemez jelölje.

20. §.

A 17., 18. és 19. §§-okban felsorolt méretektől úgy az első, mint az időszakos hitelesítés alkalmával nem engedhető meg nagyobb eltérés, mint 5 centiliteres és kisebb mértékek átmérőjében. 1 mm

2 litertől 1 deciliterig. 2 "

5 literes és nagyobb hengeralaku mértékek átmérőjében 3 "

5 literes és nagyobb hengeralaku mértékek magasságában 5 "

Kannaalaku { a nyak méreteiben 3 "

 { a többi méretben 5 "

Ezek az eltérések is csak akkor engedtetnek meg, ha ez által a mérték ürtartalmában a 21., illetve a 22. §-ban részletezett hibánál nagyobb eltérés nem keletkezik.

B) A folyadékmértékek és folyadékmérő eszközök ürtartalmában megengedhető eltérések.

21. §.

Az első hitelesítés alkalmával a folyadékmértékek ürtartalmában nem engedhető meg nagyobb eltérés, mint 50 litertől 1 literig bezárólag az egész ürtartalom $\frac{1}{200}$ -ad része, azaz:

50 l-nél	250 cm ³
20 "	100 "
10 "	50 "
5 "	25 "
2 "	10 "
1 "	5 "
5, 3 és 2 dl-nél az ürtartalom $\frac{1}{100}$ része, azaz:	
5 dl-nél.	5 cm ³
3 "	3 "
2 "	2 "
1 dl és 5 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{50}$ része, azaz:	
1 dl-nél.	2 cm ³
5 cl-nél.	1 "
2 és 1 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{30}$ része, azaz:	
2 cl-nél.	$\frac{2}{3}$ cm ³
1 "	$\frac{1}{3}$ "

22. §.

Az időszakos hitelesítéskor a megengedett eltérések határai a következők:

50 litertől 1 literig bezárólag az ürtartalom $\frac{1}{150}$ része, azaz:

50 l-nél	333 cm ³
20 "	133 "
10 "	67 "
5 "	33 "
2 "	13 "
1 "	7 "

Kiseb mértékeknel ugyanaz, mint az első hitelesítésnél.

23. §.

Az 1907. V. törvénycikk 17. §-a értelmében büntetés alá esik oly folyadékmértékeknek használata a közforgalomban, melyeknek eltérése a szabályszerű értéktől nagyobb, mint 50 litertől 1 literig az ürtalom $\frac{1}{100}$ része, azaz:

50 l-nél	500 cm ³
20 "	200 "
10 "	100 "
5 "	50 "
2 "	20 "
1 "	10 "
5, 3 és 2 dl-nél az ürtartalom $\frac{1}{75}$ része, azaz:	
5 dl-nél.	7 cm ³
3 "	4 "
2 "	3 "
1 dl és 5 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{30}$ része, azaz:	
1 dl-nél.	3 cm ³
5 "	2 "
2 és 1 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{20}$ része, azaz:	
2 cl-nél.	1 cm ³
1 "	0.5 "

C) Folyadékmértékek és folyadékmérő-eszközök bélyegzése.

24. §.

Az első hitelesítés bélyege a következő helyeken alkalmazandó:

a) ónozott vasból, vörös- és sárgarézből és nikkeltől forrasztott 2 I-es és kisebb mértékeknél a felső lehajtott karima alatt és a fenék forrasztási vonalán egy-egy óncsepre;

b) zománczott vasból készült mértékeknél a gyűrűs lehajtás alá erősített óncsepre;

c) 5 I-es és nagyobb henger alakú folyadékmértékeknél az alsó és felső abroncsokba illesztett vörösrézszögekre, a mérték határát és a beosztást jelölő lemezek szögcepsre, továbbá a megjelölést hordó lemezt biztosító óncsepre;

d) ónozott kanna alakú mértékeknél a forrasztási vonalakon levő óncseppekre, az alsó abroncsba erősített vörösrézszögecsre és a mérték határát jelölő lemez szögcepsre ültető a bélyeg;

e) üvegmértékeknél az első hitelesítés bélyege a mérték külső oldalán közvetlenül a leköszörült szél alá edzendő.

25. §.

Az időszakos hitelesítés bélyege zománczott fém mértékeknél a lehajtás alatt megerősített második óncsepre, minden más fémmértéknél a mérték anyagába ültető.

Az üvegmértékek időszakos hitelesítésre kötelezve nincsenek.

D) Különös célokra szolgáló folyadékmérő-eszközök.

26. §.

Finomított szesz és más nagyobb értékű folyadékok szállítására hitelesíthetők tetszőleges alakú és ürtartalmú *üvegtartályok* (ballonok). A mérték határát az üveg nyakán legalább 1 cm. hosszú vízszintes vonás jelezze. Az ürtartalom 20 literes és nagyobb üvegedényeknél decziliterekre, kisebbeknél ccentiliterekre pontosan jelölendő meg.

A megjelölt ürtartalomtól $\frac{1}{200}$ rész eltérés engedhető meg.

Az első hitelesítés bélyege a mérték határát jelző vonás mellé edzendő. Időszakos hitelesítésre kötelezve nincsenek.

27. §.

Hitelesítés alá bocsáthatók a kőolaj eladásánál használt mérőkészülékek, az úgynevezett *kőolajmérők*. Hogy

mily rendszerű kőolajmérő-szerkezetek hitelesíthetők, arról a bemutatott rajzok és szükség esetén egy elkészített példány megvizsgálása alapján esetről-esetre a m. kir. központi mértékügyi intézet határoz és a hitelesíthetőknek ítélt rendszerek szerkezetéről, a hitelesítési eljárásról és a bélyegzésről utasítást küld a mérték-hitelesítő hivataloknak.

28. §.

A kőolajmérőknél a készülék egyes mértékeire vonatkozólag az első és időszakos hitelesítés hibahatárai, továbbá a büntetendő hiba ugyanaz, mint a megfelelő nagyságú folyadékmértékeknél.

III. ÜRMÉRTÉKEK SZÁRAZ ANYAGOK MÉRÉSÉRE.

A) Száraz anyagok mérésére szolgáló ürmértékek kellékei.

29. §.

Száraz anyagok mérésére hitelesíthető ürmértékek a következők:

50 liter	5 decziliter
20 "	2 "
10 "	1 "
5 "	5 ccentiliter
2 "	2 "
1 "	1 "

Ezek az elnevezések rövidítve és pedig a liter l, a decziliter dl, a centiliter cl betűkkel a magyar királyi központi mértékügyi intézet által kiadott rajzok szerinti helyen és nagyságban a mérték oldalára jegyzendő, és pedig 2 l-es és kisebb, fémből készült mértékeknél a mérték anyagába bemélyítendő, 5 literes és nagyobb fémmértékeknél a mérték falára forrasztott sárgarézlapra alkalmazandó, végül famértékeknél beégetendő a megjelölés.

A lemezből készült ónozott ürmértékekre feljegyzendő a készítő neve vagy bejegyzett jegye.

30. §.

Száraz anyagok mérésére egyelőre csak a következő anyagokból készült ürmértékek hitelesíthetők: vas, sárgaréz és vörösréz ónozva és nikkeltől; az 5 literes és nagyobb mértékeknél bármely keményfa.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy a felsoroltakon kívül egyéb anyagokból készült ürmértékek hitelesítését is engedélyezhesse.

31. §.

A kisebb ürmértékek: 1 cl-től 2 l-ig bezárólag a megengedett fémekből henger alakban forrasztás tuján készítenők. Ezen mértékek mindkét szélé visszahajtható és pedig:

2 l-től 5 dl-ig alsó visszahajtás	15—18 mm,	felső visszahajtás	12—15 mm
2 dl-től 1 dl-ig "	11—13 "	" "	9—11 "
5 cl-től 1 cl-ig "	8—10 "	" "	6—8 "

A mértékek fenekére lefelé hajtott peremmel forrasztandó az 0.3 mm-nél. A falvastagság 2 l ürtartalomtól 2 dl-ig bezárólag legalább 0.5 mm, kisebbeknél legalább 0.3 mm legyen. A mértékek hitelesítésére a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai szerint készítenők forrasztandó.

32. §.

A fémből készült 5, 10, 20 és 50 literes mértékek oldalala egy darab lemezből forrasztandó, felső szélükre

25—35 mm, alsó szélükre 30—40 mm széles abroncs szögecselendő, fenékük lehajtott szélű lemez, mely az alsó abronccsal összeszögecselendő. A fenék alá a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai szerint készült merevítés alkalmazandó. A falvastagság 5 és 10 liternél legalább 0.5 mm, 20 l-nél 0.7 mm, 50 l-nél 1 mm legyen. Oldalukra a mértékügyi intézet rajzai szerint készült fülek erősítendők. Az alsó és felső abroncsba a hitelesítési bélyeg felvételére egy-egy vörösrézszög erősítendő.

33. §.

Az 5 literes és nagyobb faürmértékek száraz keményfadingókból hengeralakban készítendők. A dongák vastagsága

50 literes mértéknél	12—16 mm
20 " " "	10—14 " "
10 " " "	9—13 " "
5 " " "	8—12 " "

legyen. A mérték fenéke a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzaiban megjelölt módon illesztendő az oldaldongákba. Az 50, 20 és 10 literes mérték három, az 5 literes két abronccsal erősítendő meg. Az alsó abroncs szélessége 30—40 mm, a többi 25—35 mm, vastagságuk legalább 1 mm legyen, szögecselésük a mértékügyi intézet rajzai szerint történjék. A hitelesítési bélyegek felvételére a felső abroncsba két, az alsóba egy vörösrézszög erősítendő. Az 50 literes ürmérték fenekének külsején a fenékdongákra merőleges 15—20 mm széles fémpánt alkalmazandó, melynek megerősítését a mérték rajza mutatja. Ugyancsak az 50 literesnél a felszín közepén egy 15—20 mm széles vas-sin erősítendő meg a megfelelő rajzban megadott módon.

34. §.

A száraz anyagok mérésére szolgáló ürmértékek alakja úgy a fémből, mint a fából készültéknél oly henger, melynek magassága egyenlő az átmérővel.

Tehát :

az 50 literes ürmérték belső átmérője	399 mm.	magassága	400 mm
20 " " "	294 " "	" "	295 " "
10 " " "	234 " "	" "	233 " "
5 " " "	185 " "	" "	186 " "
2 " " "	137 " "	" "	136 " "
1 " " "	108 " "	" "	109 " "
5 deciliter	86 " "	" "	86 " "
2 " " "	63 " "	" "	64 " "
1 " " "	50 " "	" "	51 " "
5 centiliter	40 " "	" "	40 " "
2 " " "	29 " "	" "	30 " "
1 " " "	23 " "	" "	24 " "

Az ezen méretek szerint készült mértékeknél a mérték határa az ürmérték felszínéig terjed. A száraz anyagok mérésére szolgáló ürmértékeknél sem felülmérték, sem a mérték belsejében beosztás nem engedtetik meg.

35. §.

A 34. §-ban felsorolt méretektől úgy az első, mint az időszakos hitelesítés alkalmával nem engedhető meg nagyobb eltérés, mint :

5 centiliteres és kisebb mértékek átmérőjében	1 mm
1 decilitertől 2 literig bezárólag	2 " "
5 literes és nagyobb fémmértékek átmérőjében	3 " "
5 " " " famértékek	5 " "

Ezek az eltérések azonban csak úgy engedtetnek meg, ha ezáltal a mérték ürtartalmában a 36., illetve 37. §-okban részletezett hibáknál nagyobb eltérés nem keletkezik.

B) Száraz anyagok mérésére szolgáló ürmértékek köbtartalmában megengedhető eltérések.

36. §.

Az első hitelesítés alkalmával az ürtartalomban nem engedhető meg nagyobb eltérés mint :

a) fémmértékeknél 50 l-től 1 l-ig bezárólag az ürtartalom $\frac{1}{200}$ része, azaz :

50 l-nél	250 cm ³	5 l-nél	25 cm ³
20 " "	100 " "	2 " "	10 " "
10 " "	50 " "	1 " "	5 " "

5 és 2 dl-nél az ürtartalom $\frac{1}{100}$ része azaz :

5 dl-nél	5 cm ³
2 " "	2 " "

1 dl és 5 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{50}$ része, azaz :

1 dl-nél	2 cm ³
5 cl-nél	1 " "

2 és 1 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{30}$ része, azaz :

2 cl-nél	$\frac{2}{3}$ cm ³
1 " "	$\frac{1}{3}$ " "

b) famértékeknél az ürtartalom $\frac{1}{100}$ része, azaz :

50 l-nél	500 cm ³
20 " "	200 " "
10 " "	100 " "
6 " "	50 " "

37. §.

Az időszakos hitelesítéskor a megengedhető eltérések a következők :

a) fémmértékeknél 50 litertől 1 literig az ürtartalom $\frac{1}{150}$ része, azaz :

50 l-nél	333 cm ³	5 l-nél	33 cm ³
20 " "	133 " "	2 " "	13 " "
10 " "	67 " "	1 " "	7 " "

Kisebb fémmértékeknél ugyanaz, mint az első hitelesítés alkalmával.

b) famértékeknél az ürtartalom $\frac{1}{80}$ része, azaz :

50 l-nél	625 cm ³
20 " "	250 " "
10 " "	125 " "
5 " "	62 " "

38. §.

Az 1907. V. törvénycikk 17. §-a értelmében büntetés alá esik oly ürmértéknek használata a közforgalomban, melynek eltérése a szabályszerű értéktől nagyobb, mint :

a) fémmértékeknél 50 l-től 1 l-ig az ürtartalom $\frac{1}{100}$ része, azaz :

50 l-nél	500 cm ³	5 l-nél	50 cm ³
20 " "	200 " "	2 " "	20 " "
10 " "	100 " "	1 " "	10 " "

5 és 2 dl-nél az ürtartalom $\frac{1}{75}$ része, azaz :

5 dl-nél	7 cm ³
2 " "	3 " "

1 és 5 dl-nél az ürtartalom $\frac{1}{30}$ része, azaz :

1 dl-nél	3 cm ³
5 cl-nél	2 " "

2 és 1 cl-nél az ürtartalom $\frac{1}{20}$ része, azaz :

2 cl-nél	1 cm ³
1 " "	0.5 " "

b) famértékeknél az űrtartalom $\frac{1}{70}$ része, azaz:

50 l-nél	714 cm ³
20 „	286 „
10 „	143 „
5 „	71 „

C) A száraz anyagok mérésére szolgáló űrmértékek bélyegzése.

39. §.

Az első hitelesítés bélyege a következő helyeken alkalmazandó:

a) 2 l-es és kisebb forrasztott fémmértékeknél közvetlenül a felső lehajtott karima alatt és a fenék forrasztási vonalán egy-egy óncsepre,

b) 5 l-es és nagyobb fémmértékeknél az alsó és felső abroncsba illesztett vörösrézszögekre és a megjelölést hordó lemezt biztosító óncsepre,

c) famértékeknél az alsó és felső abroncs összeerősítő szögecei közé illesztett egy-egy vörösrézszögre ütendő a bélyeg.

40. §.

Az időszakos hitelesítés bélyege az előzőekben felsorolt űrmértékeknél a mérték anyagába ütendő, a fából készültek kivételével, melyeknél e bélyeg a felső abroncsba erősített második vörösrézszögre ütendő.

D) Különös célokra szolgáló űrmértékek.

41. §.

Gumós növények, gyümölcsfélék és darabos tárgyak (szén, mész és hasonló) mérésére hitelesíttetnek 1 hektoliter űrtartalmu hengeralakú űrmértékek.

Ezen űrmértékek kemény- vagy puhafa-dongákból illesztendők össze. A dongák vastagsága 15—20 mm legyen. A mérték feneke a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzaiban megjelölt módon illesztendő az oldaldongákba. A dongák három 30—40 mm széles, legalább 1 mm vastag vasabronccsal erősítendők össze. A fenék külsején a dongákra merőleges 20—30 mm széles fémpánt alkalmazandó, melynek megerősítését a mérték rajza mutatja.

A felső abroncsba két, az alsó abroncsba pedig egy vörösrézszögecs erősítendő a hitelesítési bélyeg felvételére.

Az 1 hl-es űrmérték alakja oly henger, melynek magassága egyenlő az átmérővel, tehát:

a belső átmérő	503 mm
a magasság	503 mm.

Az átmérőben megengedhető ezen szabályszerű értéktől 10 mm eltérés, ha ezáltal az űrtartalomban a megengedettnél nagyobb hiba nem keletkezik.

Az űrtartalomban a következő eltérések engedhetők meg: első hitelesítés alkalmával $\frac{1}{80}$ rész, azaz: 1250 cm³, időszakos hitelesítéskor $\frac{1}{60}$ rész, azaz: 1667 cm³ eltérés engedhető meg. Büntetendő eltérést képez a $\frac{1}{50}$ rész, azaz: 2000 cm³.

Az első hitelesítés bélyege az alsó és felső abroncs összeerősítő szögecei közé illesztett egy-egy vörösrézszögre, az időszakos hitelesítés bélyege a mérték felső abroncsába illesztett második vörösrézszögre ütendő.

42. §.

Szén, mész és hasonló darabos anyagok mérésére hitelesíthetők 1 és 2 hektoliteres ládaalakú űrmértékek.

Ezen űrmértékek kemény- vagy puhafadeszkákból állítandók össze. Az űrtartalom megjelölése a láda oldal falán 1 hl, illetve 2 hl rövidítéssel beégetve jelzendő. A deszkák vastagsága az 1 hl-esnél 20—25 mm, a 2 hl-esnél 25—30 mm legyen. A láda sarkai és élei vaspántokkal erősítendők meg, ezenkívül a deszkák hosszirányára merőlegesen egy 35—40 mm széles vaspánt alkalmazandó a m. kir. központi mértékügyi intézet rajzai szerint. A felső vaspántba két szemközt fekvő helyen az első hitelesítési bélyeg felvételére egy-egy, az időszakos hitelesítési bélyeg számára pedig a felső vaspántba egy vörösrézszög erősítendő.

A faládák alakja kocka, melynek élei:

1 hl-es lánánál	464 mm
2 hl-es „	585 „

hosszuak. Ezekről a méretektől az 1 hl-es lánánál legfeljebb 10 mm, a 2 hl-esnél 15 mm eltérés engedhető meg, úgy azonban, hogy ezáltal a láda térfogatában a megengedettnél nagyobb hiba ne keletkezzék.

A ládák térfogatában a következő eltérések engedhetők meg: első hitelesítés alkalmával $\frac{1}{80}$ rész, azaz:

1 hl-es lánánál	1250 cm ³
2 hl-es „	2500 „

időszakos hitelesítéskor $\frac{1}{60}$ rész, azaz:

1 hl-es lánánál	1667 cm ³
2 hl-es „	3333 „

Büntetendő eltérést képez, ha a hiba nagyobb, mint $\frac{1}{50}$ rész, azaz:

1 hl-es lánánál	2000 cm ³
2 hl-es „	4000 „

Az első hitelesítés bélyege a felső vaspántba erősített, két szemben fekvő vörösrézszögre, az időszakos hitelesítésé pedig a felső vaspántba erősített második vörösrézszögre ütendő.

IV. SÚLYOK.

A) A hitelesítés alá bocsátható súlyok kellei.

43. §.

Hitelesíthető súlyok a következők:

20 kilogramm	5 gramm
10 „	2 „
5 „	1 „
2 „	50 centigramm
1 „	20 „
50 dekagramm	10 „
20 „	5 „
10 „	2 „
5 „	1 „
2 „	5 milligramm
1 „	2 „
	1 „

Ezek a súlyok rövidítve és pedig a kilogramm kg, a dekagramm dkg, a gramm g, a centigramm cg, a milligramm mg betűkkel a m. kir. központi mértékügyi intézet által megjelölt helyen és nagyságban 2 és 1 kg-os, 500 és 100 dkg-os öntött vassúlyoknál kiemelkedő, minden más súlynál mélyített betűkkel a súlyra jegyzendők. Az 5, 2 és 1 mg-os súlyoknál elegendő a megfelelő számok feljegyzése.

A milligrammos súlyok csak oly csoportosításban hitelesíthetők, melyben legalább egy 5 mg-os, egy 2 mg-os és három 1 mg-os súly van.

A tarázó üreg nagysága 20 kg-tól 50 dkg-ig ugyanaz, mint a megfelelő öntöttvassúlyoknál. Ezekről a méretektől 20 kg-tól 50 dkg-ig 2 mm, kisebbeknél legfeljebb 1 mm eltérés engedhető meg.

B) A súlyokban megengedhető eltérések.

52. §.

Az első hitelesítés alkalmával nem engedhető meg nagyobb eltérés, mint:

20 kg-nál . . . 4 gramm	1 dkg-nál . . . 15 milli-
10 " . . . 2 "	5 g-nál . . . 10 gramm
5 " . . . 1 "	2 " . . . 6 "
2 " . . . 50 centi-	1 " . . . 4 "
1 " . . . 30 gramm	50 cg-nál . . . 3 "
50 dkg-nál . . . 20 "	20 " . . . 2 "
20 " . . . 10 "	10 " . . . 1 "
10 " . . . 5 "	5 " . . . 0.5 "
5 " . . . 4 "	2 " . . . 0.5 "
2 " . . . 2 "	1 " . . . 0.5 "

A milligrammos súlyok hitelesíthetők, ha 1 drb 5 mg-os, 1 drb 2 mg-os és 3 drb 1 mg-os súlynak együttvéve az eltérése nem nagyobb 0.5 mg-nál, továbbá ezen 5 darab-ból alkotható bármely egyenlő súlyu két súlycsoportosítás észrevehetően nem különbözik egymástól.

53. §.

Az időszakos hitelesítés alkalmával tarázó üreggel bíró súlyoknál 3-szor, a kisebbeknél 4-szer akkora eltérés engedhető meg, mint az első hitelesítésnél, tehát:

20 kg-nál . . . 12 gramm	10 dkg-nál 20 centigramm
10 " . . . 6 "	5 " . . . 16 "
5 " . . . 3 "	2 " . . . 8 "
2 " . . . 1.5 "	1 " . . . 6 "
1 " . . . 90 centi-	5 g-nál 4 "
50 dkg-nál . . . 60 gramm	2 " . . . 24 milligramm
20 " . . . 40 "	1 " . . . 16 "

A grammnál kisebb súlyoknál a követelmények ugyanazok, mint az első hitelesítés alkalmával.

54. §.

Az 1907. V. törvénycikk 17. §-a értelmében büntetés alá esik oly súlyok használata a közforgalomban, melyeknek eltérése a szabályszerű értéktől nagyobb, mint

20 kg-nál . . . 24 gramm	10 dkg-nál 40 centigramm
10 " . . . 12 "	5 " . . . 32 "
5 " . . . 6 "	2 " . . . 16 "
2 " . . . 3 "	1 " . . . 12 "
1 " . . . 180 centi-	5 g-nál 8 "
50 dkg-nál . . . 120 gramm	2 " . . . 48 milligramm
20 " . . . 80 "	1 " . . . 32 "

C) Súlyok bélyegzése.

55. §.

Az első hitelesítés bélyege oly súlyoknál, melyeknek helyesbítő üregük van, az üreget elzáró sárgaréz-dugóra, 20 dkg-tól 1 g-ig bezárólag a súly valamelyik lapjára ütendő.

Az 1 g-nál kisebb lemezalaku súlyok közül csak az 50 és 20 cg-osok bélyegzendők.

56. §.

Az időszakos hitelesítés bélyege a 20, 10 és 5 kg-os öntöttvassúlyoknál a kovácsolt vaskarikára, kisebb öntött-

vassúlyoknál a helyesbítő üreget elzáró dugóra, sárgaréz-súlyoknál a súly valamely lapjára ütendő.

Az 5 g-nál kisebb súlyok az időszakos hitelesítéskor nem bélyegzendők.

V. MÉRLEGEK.

A) Hitelesíthető mérlegszerkezetekre vonatkozó általános intézkedések.

57. §.

A közforgalom céljaira csak az emelőrud elvén alapuló mérlegek hitelesíthetők, és pedig:

- egyenlőkaru rudmérlegek,
- felsőserpenyős (táblás) mérlegek,
- egyenlőtlen karu rudmérlegek,
- hidmérlegek.

58. §.

Az egyenlőkaru, felsőserpenyős és körtésmérlegekre vonatkozólag (l. a 65. §. 1. pontját) a m. kir. központi mértékügyi intézet a jelen rendeletben meghatározott követelményeknek megfelelő modelleket állapít meg s ezek szerkezeti rajzait közzéteszi. Ezen szerkezeti rajzoknak megfelelő egyenlőkaru, felsőserpenyős és körtésmérlegek, ha helyesség és érzékenység tekintetében a jelen rendeletben megállapított követelményeknek eleget tesznek, hitelesíttetnek.

Ezen modellek megváltoztatása csakis a modellek általános érvényű módosítása útján történhetik és csakis azon esetben engedhetők meg, ha a javasolt módosítás oly lényeges és a közforgalmi használatban határozottan érvényesülő előnyökkel bír, melyek annak elfogadását minden kétséget kizáró módon indokolják. Az érdekelt feleknek (gyárosok, mérlegkészítők) a modellek módosítására vonatkozó javaslatai a m. kir. központi mértékügyi intézethez nyújtandók be, amely a javasolt változtatások tárgyában szükség esetén az érdekeltég meghallgatása után a saját hatáskörében intézkedik.

59. §.

Szabadalmat képező egyenlőkaru, felsőserpenyős és körtésmérlegek szabadalmának tulajdonosai a jelen rendelet 61. §-ában részletesen megjelölt eljárással a m. kir. központi mértékügyi intézetnél kérelmezhetik mérlegrendszerük hitelesítésének engedélyezését. Az engedélyt, ha a mérlegszerkezet a jelen rendeletben meghatározott követelményeknek megfelel, a mértékügyi intézet adja meg. Az így engedélyezett mérlegszerkezet gyártására természetesen csak a szabadalom tulajdonosa van jogosítva. A szabadalom megszűnése esetén a hitelesítési engedély nem veszti érvényét, bárki gyártja is azontul a mérlegszerkezetet, az hitelesíttetik.

60. §.

A körtésmérlegekre vonatkozólag 2000 kg terhelhetőségig bezárólag szintén megállapít a m. kir. központi mértékügyi intézet modelleket, melyek megváltoztatására vonatkozólag az 58. §. határozatai érvényesek. Ezen modellek azonban nem kötelezők, amennyiben a mérlegkészítők a következő §-ban megállapított esetekben a modellektől eltérő szerkezetű hitelesítésre is nyerhetnek engedélyt.

2000 kg-nál nagyobb terhelhetőségű hidmérlegszerkezetekre és a többszörös áttételű egyenlőtlenkaru rudmérlegekre a mértékügyi intézet nem szab meg modelleket; ily mérlegek hitelesítésére a következő §-ban megjelölt eljárás alapján nyerhetnek a mérlegkészítők hitelesítési engedélyt.

61. §.

Az 59. és 60. §§-ban megjelölt esetekben a mérlegkészítőknek hitelesítési engedélyért a m. kir. központi mértékügyi intézethez kell fordulniok, bemutatván a tervezett mérleg részletes szerkezeti rajzát (két példányban, egyiket kartonpapirosra, másikat másoló vászonra rajzolva).

Ha a mérlegkészítő a mérleget többféle terhelhetőségben tervezi, mindegyikről részletes szerkezeti rajz nyújtandó be; a rajzot csak oly esetben pótolhatja egy méretábrázolat, ha a mérlegszerkezet összes alkotórészei egy már megrajzolt szerkezettől csak méretekből mutatnak különbséget.

A folyamodás benyújtásakor a mértékügyi intézet pénztárába a 107,226—908. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet függelékében a mérlegszerkezetek vizsgálatáért megállapított díj befizetendő.

A mértékügyi intézet határoz arra nézve, hogy a tervezett szerkezetek közül melyeknek bemutatását kívánja. Ha a mérlegszerkezetek bemutatása nem lehetséges, módot kell adni a nevezett intézetnek, hogy a tervezett mérlegszerkezetekből egy teljesen kész példányt megtekinthessen és megvizsgálhasson. A minták használhatatlanná válása esetén a mérlegkészítőnek kártérítésre igénye nincsen.

Ha a mérlegszerkezet a jelen rendeletben részletezett követelményeknek megfelel, a szerkezet szilárdsága és tartóssága ellen aggályok nem merülnek fel és a közforgalom oly fontos követelményét elégíti ki, melyre az addig engedélyezett mérlegszerkezetek alkalmasak nem voltak, a m. kir. központi mértékügyi intézet engedélyezheti a hitelesítést, amiről a mértékügyi hivatalokat értesíti és a hitelesítés megejthetése céljából a mérlegszerkezet rajzait és a hitelesítési eljárásra vonatkozó utasítást megküldi.

B) A mérlegszerkezetekre vonatkozó általános és részletes követelmények.

62. §.

Minden mérlegszerkezetnél a forgási élek és az ágyak, illetve az ágyként szereplő alkotórészek acélból készítenedők, kivéve a 20 kg-nál nem nagyobb terhelhetőségű egyenlőkaru és felsőserpenyős mérlegeket, a melyeknél az ágyak, illetve az ágyként szereplő alkatrészek acélon kívül oly vasanyagokból is készíthetők, melyeknek keménysége az edzett acéléval egyenlő.

Az élek egymással párhuzamosak, egyenesvonalúak legyenek és a mérlegkarokkal erősítendők össze. Oly mérlegszerkezetek, melyeknél az ágyak vannak a karokhoz erősítve, nem hitelesíthetők.

Az ágyak oldallagos elmozdulásának megakadályozására és a surlódás lehető csökkentésére az élek hegyes végekkel készítenedők és kétoldalt acéllemezekbe ütközzenek.

Semmi oly alkotórésznek nem szabad a mérlegen lenni, melynek elmozdításával a karok hossza vagy súlypontjának helye megváltoztatható lenne, eltekintve a hidmérlegek tarázó szerkezetétől.

Minden mérlegre a szerkezeti rajzban megjelölt helyen feljegyzendő a mérleg legnagyobb terhelhetősége, kivételnek ez alól azon mérlegek, melyeken a mérlegelés kizárólag futósúly segítségével történik. Feljegyzendő továbbá a mérlegkészítő neve és a mérleg gyári száma.

A hitelesítés bélyegének felvételére a szerkezeti rajzban megjelölt helyekre lágy fémdarabok illesztendők.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy a hitelesíthető mérlegek készítésénél az alábbi fejezetekben megnevezett anyagokon kívül más anyagok alkalmazását is engedélyezhesse.

a) Az egyenlőkaru rudmérlegek kellékei.

63. §.

Hitelesítésre alkalmas egyenlőkaru rudmérlegek a következő terhelhetőségi fokozatokban készíthetők:

2 dkg	10 kg
10 „	15 „
50 „	20 „
1 kg	30 „
2 „	50 „
5 „	

A terhelhetőség a mérlegkarra jegyzendő a felsorolt rövidítésekkel.

A mérlegkarok anyaga acél, kovácsolható vas és bronz, továbbá 20 kg-os és kisebb terhelhetőségnél sárgaréz is lehet.

A két kar alakja és nagysága minden részletében egyenlő legyen. A mutató a mérlegkarral maradandólag összeerősítendő, hossza a mérlegrud egész hosszának legalább fele legyen.

A mérlegkar a serpenyők nélkül is biztos egyensúlyban maradjon, a serpenyők és a felfüggesztésre szolgáló láncok és horgok összes súlya mindkét oldalon ugyanaz legyen. A serpenyők felfüggesztésére csak fémláncok használhatók.

b) A felsőserpenyős mérlegek kellékei.

64. §.

Hitelesítésre alkalmas felsőserpenyős mérlegek a következő terhelhetőségi fokozatokban készíthetők:

2 kg	10 kg
5 „	20 „

A terhelhetőség az emelőkar szerkezet elzáró fémborítékra jegyzendő fel.

A mérlegkarok anyaga öntött vagy kovácsolt vas. Az emelőkar szerkezetnek a mérleg bárminő helyzetében sem szabad kikapcsolódnia. Az egész emelőkar szerkezet fémszekrényben zárandó el, úgy, hogy a hitelesítési bélyeg megsértése nélkül a szerkezethez hozzáférni ne lehessen. A fémszekrény burkolása fával vagy márvánnyal, ha a burkolat könnyen szétszedhető, meg van engedve. A mutatók a serpenyőket hordó karral erősítendők mereven össze.

A mérlegnek a serpenyők felcserélése után is be kell állni és a mérleg helyességének függetlennek kell lenni attól, hogy a serpenyő mely részén van a teher.

c) Az egyenlőtlenkaru rudmérlegek kellékei.

65. §.

1. Hitelesítésre alkalmas körtés-mérlegek a következő terhelhetőségi fokozatokban készíthetők:

5 kg	50 kg
10 "	100 "
20 "	200 "

A mérlegkar anyaga acél vagy kovácsolt vas.

A mérlegkarra a teher felfüggesztése két élen lehetséges, ennek megfelelőleg a hosszabb kar két beosztást hord, úgy, hogy a kisebb súlyoknak megfelelő beosztás a mérleg terhelhetőségének feléig terjed. A karon a beosztás hossza nem lehet kevesebb, mint

5 kg terhelhetőségnél . . .	300 mm.
10 " " . . .	400 "
20 " " . . .	500 "
50 " " . . .	600 "
100 " " . . .	800 "
200 " " . . .	1000 "

A beosztás legkisebb köze:

	A teljes terhelésnek megfelelő oldalon	A fél terhelésnek megfelelő oldalon
5 kg terhelhetőségnél . . .	5 dkg	2 dkg
10 " " . . .	10 "	5 "
20 " " . . .	10 "	5 "
50 " " . . .	20 "	10 "
100 " " . . .	50 "	20 "
200 " " . . .	1 kg	50 "

legyen. A kisebb terhelhetőségnek megfelelő oldalon a beosztás a zérusnál, a nagyobb terhelhetőségnek megfelelő oldalon a terhelhetőség $\frac{1}{10}$ részétől kezdendő.

A mutató a mérlegkarral mereven összeerősítendő, hosszúsága a hosszabbik mérlegkarnak legalább $\frac{1}{6}$ része legyen.

A futósúly henger alakban öntöttvasból vagy sárgaréz-ből készítenő és úgy szerelendő fel, hogy a hitelesítési bélyeg megsértése nélkül a mérlegkarról levehető ne legyen. A futósúlyban helyesbitő üreg hagyható, amely a hitelesítési bélyeg felvételére szolgáló sárgaréz-dugóval zárandó el.

A mérlegkar mindkét oldalán a legutolsó beosztási pontnak megfelelő áttétel értéke feljegyzendő.

2. A többszörös áttételű egyenlőtlen karu rudmérleg-szerkezeteket a m. kir. központi mértékügyi intézet a 61. §-ban megállapított eljárás keretében esetről-esetre bírálja el, a mérlegskála s futósúly szerkezetére vonatkozólag a 68. §-ban foglaltak figyelembevételével.

d) A hidmérlegek kellékei.

66. §.

Hitelesítésre alkalmas hidmérlegek a következő terhelhetőségi fokozatokban készíthetők:

20 kg	1000 kg	6000 kg
50 "	1500 "	8000 "
100 "	2000 "	10,000 "
200 "	2500 "	15,000 "
300 "	3000 "	20,000 "
500 "	4000 "	25,000 "
750 "	5000 "	30,000 "

30,000 kg-nál nagyobb terhelhetőségű hidmérlegek fokozatai a m. kir. központi mértékügyi intézettel egyetértőleg esetről-esetre állapítandók meg.

A terhelhetőség a mérlegkaron a fenti rövidítésekkel feljegyzendő.

A szerint, amint a mérlegelés közönséges súlyokkal, futósúlyokkal, vagy a két eljárás egyesítésével történik, háromféle hidmérlegszerkezet készíthető:

- serpenyős hidmérleg,
- futósúlyos hidmérleg,
- vegyes rendszerű hidmérleg.

67. §.

A serpenyős hidmérlegek tízes, száz és ezres áttétellel készíthetők, azonban a százas áttételnél legalább 500 kg, ezres áttételnél legalább 5000 kg legyen a terhelhetőség. Az áttétel a mérlegkarra feljegyzendő.

68. §.

A futósúlyos hidmérlegek legalább két futósúllyal készítenők, beleértve a nagy futósúlyban alkalmazott mérőrudacsákat is.

Áttételük alatt a legnagyobb futósúlyt hordó karon az utolsó osztáspontnak megfelelő áttétel értendő. Ezen áttétel az illető karra feljegyzendő.

A futósúlyok oly alakúak legyenek, hogy körülvegyék a mérlegkart, felületük sima, tiszta fémfelület legyen. A futósúlyokban helyesbitő üreg hagyható, mely sárgaréz-dugóval zárandó el. A legnagyobb futósúly a mérlegkar mélyített beosztásaiba becsapó éllel legyen ellátva, úgy hogy az él felemelése nélkül eltolható ne legyen. A többi futósúlynál világosan megjelölendő, hogy a futósúly melyik oldalán történjen a leolvasás.

A legnagyobb karon a beosztás hossza 38 cm-nél kevesebb nem lehet. A beosztások közei 3 mm-nél kisebbek nem lehetnek, a legkisebb beosztás pedig a terhelhetőségnek legfeljebb $\frac{1}{2000}$ része legyen. A futósúlyban mozgó tolóka beosztására ugyanezen követelmények érvényesek.

A karok úgy készítenők, hogy a futósúlyok a beosztáson kívül levő helyzetbe hozhatók ne legyenek. A karok bélyegzése úgy történjék, hogy a futósúlyok a bélyeg megsértése nélkül levehetőek ne legyenek.

69. §.

A vegyes rendszerű hidmérlegszerkezetnél az áttételre vonatkozólag ugyanazok a követelmények teljesítendőek, mint a serpenyős hidmérlegnél; a futósúllyal a terhelhetőségnek legfeljebb $\frac{1}{10}$ része legyen mérhető; egyébként a futósúly és kar beosztása ugyanazon követelményeknek tartozik eleget tenni, mint a futósúlyos hidmérlegeknél a kisebb futósúly.

70. §.

Minden hidmérleg ellátandó a terheletlenül való beállítás céljára tarázó szerkezettel, továbbá oly szerkezettel, mely a mérlegkar lengése megszüntethető.

Minden hidmérleg az állandóan felállítottaktól eltekintve, látandó a vízszintes felállítás megítélésére szolgáló, legalább 10 cm hosszú felfüggesztéssel bíró függő ónnal.

1. §.

Hogy mely hidmérlegszerkezetek tekintendők hordozhatóknak és melyek állandóan felállítottaknak, azt a m. kir. központi mértékügyi intézet állapítja meg annak a figyelembevételével, hogy a hordozható hidmérlegeknél megkövetelendő, hogy három ponton megtámasztva helyesen mutassanak és szétszedés nélkül szállíthatók legyenek.

A hordozható hidmérlegeknél a bélyegzés úgy állapítandó meg, hogy a bélyegek megsértése nélkül a mérleg a szállítás céljaira szétszedhető ne legyen.

Az állandóan felállított hidmérlegek hitelesítése két részletben végzendő: először a mérleg összeállítása előtt az alkotórészek megvizsgálások, hogy a szerkezeti rajzoknak megfelelnek-e és a legfontosabbak a megvizsgálást tanúsító jellel látandók el. Az összeállítás után történik a mérleg második, működésére vonatkozó megvizsgálása.

C) A mérlegek érzékenységre és helyességére vonatkozó követelmények.

72. §.

A mérleg érzékenységét a mutató azon maradandó elmozdulása jellemzi, amely létesül, ha a teherhez meghatározott nagyságu súlyt hozzáadunk.

73. §.

Az első hitelesítésnél oly érzékenység követeltetik meg, hogy a teljes megterhelésnél a mutató maradandó elmozdulása legalább 2 mm legyen, ha a terhet körtés-mérlegeknél $\frac{1}{1000}$, minden egyéb mérlegnél $\frac{1}{2000}$ részével növeljük.

A teljes terhelés $\frac{1}{3}$ és $\frac{1}{10}$ részénél a mutatónak ugyancsak 2 mm elmozdulása követeltetik meg, ha a terhet körtés-mérlegeknél $\frac{1}{500}$, illetve $\frac{3}{1000}$, minden egyéb mérlegnél $\frac{1}{1000}$, illetve $\frac{3}{2000}$ részével növeljük.

Az érzékenységi próba többszöri ismétlésénél a mutató elmozdulásának változni nem szabad.

74. §.

Az időszakos hitelesítés alkalmával félakkora érzékenység követelendő meg, mint az első hitelesítésnél.

75. §.

Büntetés alá esik valamely mérlegnek a közforgalomban való használata, ha érzékenysége kisebb, mint az első hitelesítésnél megkövetelt érzékenység egy ötöd része.

76. §.

Terheletlen állapotban a mutatónak az egyensúlyi helyzettől észrevehető elmozdulást mutatnia nem szabad, a hidmérlegek a beállításra tarázó szerkezettel látandók el.

Az első hitelesítés alkalmával a körtés-mérlegek helyességében $\frac{1}{1000}$, minden egyéb mérlegszerkezet helyességében $\frac{1}{2000}$ rész hiba engedtetik meg.

Az időszakos hitelesítés alkalmával a helyességben kétszer akkora hiba engedtetik meg, mint az első hitelesítés alkalmával.

Büntetés alá esik valamely mérlegnek a közforgalomban való használata, ha helyességében nagyobb hiba van, mint az első hitelesítésnél megengedett hiba ötszöröse.

A fentiekben megállapított hibahatárok a tehernek a hidon, illetőleg a mérlegserpenyőben elfoglalt bármely helyzetére vonatkoznak.

D) Mérlegek bélyegzése.

77. §.

A m. kir. központi mértékügyi intézet által kidolgozott modellek szerint készülő egyenlőkaru, felső serpenyős, körtés és hidmérlegek bélyegzését a modellek rajzai, illetőleg ezen rajzokhoz mellékelt műszaki leírás állapítja meg.

A mértékügyi intézet által engedélyezett mérlegszerkezetek bélyegzését a mérlegek szerkezeti rajzai állapítják meg.

E) Átmeneti intézkedés a hitelesíthető mérleg-szerkezetekre vonatkozólag.

78. §.

Az 1907. évi V. törvénycikk életbelépése után az egyenlőkaru, felsőserpenyős és körtés-mérlegekre vonatkozólag 1910 december 31-ig bezárólag, a hidmérlegekre vonatkozólag 1912 december 31-ig bezárólag terjedő időköz átmeneti időnek tekintetik oly értelemben, hogy ezen idő alatt hitelesíthetők a modelleknek megfelelő és a 61. §. értelmében hitelesítési engedélyt nyert mérlegszerkezeteken kívül azok a mérlegszerkezetek is, melyek a törvény életbelépése előtt a közforgalomban használtattak és amelyekről a mérlegkészítők az állami központi mértékHITELESÍTŐ bizottsághoz szerkezeti rajzokat küldöttek be.

Ezeket a szerkezeti rajzokat a m. kir. központi mértékügyi intézet a hitelesítési-eljárásra vonatkozó utasítással megküldi a mértékHITELESÍTŐ hivataloknak.

79. §.

Érzékenység és helyesség tekintetében azonban ezen átmeneti szerkezetek is a jelen rendelet követelményeinek tartoznak eleget tenni.

80. §.

Ezen átmenetileg hitelesíthető szerkezetek bélyegzése a következőképen eszközözlendő:

a) az első hitelesítés bélyege egyenlőkaru rudmérlegeknél mindkét karra, felsőserpenyős mérlegeknél a mérlegkaron egy óncseppre, körtés-mérlegeknél a mérlegrud homlokára, a beosztás kezdetére és végére, a futósulyra és a serpenyőre, hidmérlegeknél a mérleg külső karjára és a tartó oszlopra, futósúlyos hidmérlegeknél ezenkívül a mérlegkar homlokára, a beosztás kezdetére és végére s a futósúlyokra, illetőleg azok dugóira ütendő;

b) az időszakos hitelesítés bélyege egyenlőkaru rudmérlegeknél a mérlegkarra, felsőserpenyős mérlegeknél egy a mérlegszerkezethez maradandólag hozzáfűzött ólompecsétre, körtés-mérlegeknél és hidmérlegeknél a mérlegkarra ütendő;

c) az átmeneti bélyeg a m. kir. központi mértékügyi intézet által megállapítandó helyre ütendő.

F) Különös célra szolgáló mérlegek. Önműködő mérlegek.

81. §.

Hogy mily rendszerű önműködő mérlegek hitelesíthetők, erre nézve a bemutatott szerkezeti rajzok és szükség esetén a mérlegszerkezet megvizsgálása alapján esetről-esetre a m. kir. központi mértékügyi intézet határoz; a hitelesíthetőnek ítélt rendszerről, a hitelesítésnél követendő eljárásról és a bélyegzésről rajzokat és utasítást küld a mértékHITELESÍTŐ hivataloknak.

Az önműködő mérlegeknél úgy az első, mint az időszakos hitelesítésnél $\frac{1}{1000}$ rész hiba engedhető meg; büntetés alá esik $\frac{1}{300}$ részénél nagyobb hibával mérő önműködő mérleg használata a közforgalomban.

VI. SZESZFOKMÉRŐK.

82. §.

A közforgalom céljaira csak oly szeszfokmérők hitelesíttetnek, melyek lepárolt víz és 0,7950 sűrűségű alkoholkeverék alkoholtartalmát 15° Celsius, azaz 12° Reaumur hőmérsékletnél térfogatszázalékokban szolgáltatják s amelyek Reaumur-hőmérővel vannak ellátva.

83. §.

A szeszfokmérő legalább 5 mm átmérőjű egyenes üveghenger, melybe hőmérő van forrasztva, úgy hogy a hőmérőnek higanynyal telt gömbje a bemerülésre elég teherül szolgáljon.

A szeszfokmérő százalékos beosztása magában foglalhatja valamennyi fokot 0-tól 100-ig, vagy az egész sorozatnak csak egy részét, 0-tól 70 fokig fél fokoként, 70-től 100-ig ötöd fokoként készítenő a beosztás. A valamennyi fokot magában foglaló teljes beosztás hosszúsága legalább 250 mm legyen, nem teljes beosztásnál az egyes fokok nem lehetnek kisebbek, mint a teljes beosztás megfelelő fokai. A beosztás egyes vonásainak a normal-beosztás megfelelő vonásaitól 0,1 foknál nagyobb eltérést mutatni nem szabad.

A beosztás mellé feljegyzendő a szeszfokmérő készítőjének neve, gyárának vagy ipartelepének helye, a műszer súlya grammokban kifejezve, centigrammig terjedő pontossággal és a következő felírás: „Szeszfokmérő 0,7950 sűrűségű szesz térfogatszázalékára 12° R hőmérsékletnél.“

A beosztás a cső belső oldalához ragasztandó úgy, hogy a beosztás legfelső vonása és a cső felső vége, valamint a legalsó vonás és a cső alsó vége között legalább 10 mm távolság maradjon. A beosztás legfelső vonása a cső külsején megjelölendő.

84. §.

A hőmérő Reaumur-fokokra legyen osztva, — 10-től + 30-ig terjedjen. A 12° egy vörös vonással jelölendő meg. A hőmérő adatainak helyességében legfeljebb $\frac{1}{4}^{\circ}$ eltérés engedhető meg.

85. §.

A szeszfokmérő adataiban a szabályszerű értéktől nem engedhető meg nagyobb eltérés, mint 0° -tól 70° -ig $\frac{1}{4}$ fok, 70° -tól 100° -ig $\frac{1}{5}$ fok.

A szeszfokmérő súlyában a feljegyzett adattól legfeljebb 3 cg eltérés engedhető meg.

86. §.

A szeszfokmérők hitelesítése két részletben eszközöltetik; először a skála beosztása vizsgáltatik meg a csőbe illesztés előtt; ha megfelel, jegyzőkönyvi számmal és bélyeggel láttatik el. A kész szeszfokmérőről, ha az a követelményeknek megfelel, hitelesítési igazolvány adatik ki.

A hitelesítési igazolványba felveendő a készítőnek neve, gyárának vagy ipartelepének helye, a beosztás hitelesítésének kelte és jegyzőkönyvi száma, a beosztás terjedelme és a műszer súlya.

Oly szeszfokmérő, melynek tulajdonosa a hitelesítési igazolványt felmutatni nem tudja, hitelesítettnek nem tekinthető. A hitelesítési igazolványról másodlat csak új vizsgálat alapján adatik ki.

87. §.

A szeszfokmérők időszakos hitelesítésre nincsenek kötelezve.

88. §.

Büntetendő oly szeszfokmérőnek használata a közforgalomban, melynél a hibák az első hitelesítésnél megengedett határok kétszeresét meghaladják.

VII. CUKORFOKMÉRŐK.

89. §.

A közforgalom céljaira csak oly cukorfokmérők hitelesíttetnek, melyek a lepárolt vízben feloldott nádcukor mennyiségét $17,5^{\circ}$ Celsius, azaz 14° Reaumur hőmérsékletnél súlyszázalékokban szolgáltatják s amelyek Reaumur-hőmérővel vannak ellátva.

90. §.

A cukorfokmérő legalább 5 mm átmérőjű, egyenes üveghenger, melybe hőmérő van forrasztva úgy, hogy a hőmérő higanynyal telt gömbje a bemerülésre elegendő teherül szolgáljon.

A cukorfokmérő százalékos beosztása 0-tól 24° -ig terjedjen 0,2 fokokra osztva; a beosztás hosszúsága legalább 120 mm legyen. A beosztás egyes vonásainak a normal-beosztás megfelelő vonásaitól 0,1 foknál nagyobb eltérést mutatni nem szabad.

A beosztás mellé feljegyzendő a cukorfokmérő készítőjének neve, gyárának vagy ipartelepének helye, a műszer súlya grammokban kifejezve centigrammig terjedő pontossággal és a következő felírás: „Cukorfokmérő súlyszázalékra $+14^{\circ}$ R hőmérsékletnél.“

A beosztás a cső belső oldalára ragasztandó, úgy, hogy a beosztás legfelső vonása és a cső felső része, valamint a legalsó vonás és a cső alsó vége között legalább 10 mm távolság maradjon.

A beosztás legfelső vonása a cső külsején megjelölendő.

A hőmérő beosztása Reaumur fokokban 0° -tól 25° -ig terjedjen, a 14° vörös vonással különböztetendő meg.

91. §.

A hőmérő adataiban legfeljebb $0,5^{\circ}$, a cukorfokmérő adataiban legfeljebb $0,2^{\circ}$ eltérés engedhető meg. A cukorfokmérő súlyában a feljegyzett adattól legfeljebb 3 cg eltérés engedhető meg.

92. §.

A cukorfokmérők hitelesítése két részletben eszközöltetik: először a skála beosztása a csőbe illesztés előtt megvizsgálandó és ha megfelel, jegyzőkönyvi számmal és bélyeggel látandó el.

A kész cukorfokmérőről, ha a követelményeknek megfelel, hitelesítési bizonyítvány adatik ki. A hitelesítési igazolványba felveendő a cukorfokmérő készítőjének neve, gyárának vagy ipartelepének helye, hitelesítésének kelte és jegyzőkönyvi száma, a műszer súlya, továbbá a hőmérséklet-mérték javításokat adó táblázat. Oly cukorfokmérő, melynek tulajdonosa a hitelesítési igazolványt felmutatni nem tudja, hitelesítettnek nem tekinthető. A hitelesítési igazolványról másodlat csak új vizsgálat alapján adatik ki.

93. §.

A cukorfokmérők időszakos hitelesítésre nincsenek kötelezve.

94. §.

Büntetendő oly cukorfokmérőnek használata a közforgalomban, melynél a hibák az első hitelesítésnél megengedett határok kétszeresét meghaladják.

VIII. SÜRÜSÉGMÉRŐK.

95. §.

A közforgalom céljaira egyelőre csak oly sűrűségmérők hitelesíthetők, melyek valamely folyadék sűrűségét 15° Celsius, azaz 12° Reaumur hőmérsékletnél adják, a sűrűség egységéül a 4° C hőmérsékletű víz sűrűségét véve. Egyelőre csak 0,6 és 1 között levő sűrűséget adó sűrűségmérők hitelesíthetnek.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy szükség esetén nagyobb sűrűségű folyadékok sűrűségének mérésére alkalmas sűrűségmérőket is hitelesíthessen s hogy a hitelesítés alá bocsátandó ily sűrűségmérők kellekeit és hibahatárait az alább következő §-okban megállapított elvek szerint esetről-esetre előzetesen megállapíthassa és közzétegye.

96. §.

A sűrűségmérő 5—7 mm átmérőjű üveghenger, mely alól legfeljebb 25 mm átmérőjű hengerré szélesedik ki. Ezen alsó részbe hőmérő forrasztandó, melynek higánya a bemerülésre elegendő teherül szolgáljon.

A felső szűkebb csőbe illesztendő a sűrűségmérő beosztása, mely a következő követelményeknek tartozik eleget tenni. A beosztás legkisebb köze 0,001 sűrűségkülönbségnek megfelelő legyen. Az egész beosztás legalább 1,050 és legfeljebb 0,100 sűrűségkülönbséget foglaljon magába. A 0,100 sűrűségkülönbségnek megfelelő beosztás legalább 200 mm hosszú legyen. A kevesebb fokozatot tartalmazó beosztásnál az egyes osztályrészek nem lehetnek kisebbek, mint a teljes 0,100 különbséget adó beosztás megfelelő fokai. A beosztás minden tizedik vonása számozandó és pedig háromjegyű tizedes törtekben (pl. 0,750, 0,760 stb.), egyes vonásainak a normálbeosztás megfelelő vonásaitól nem szabad nagyobb eltérést mutatni, mint a legkisebb beosztási köz $\frac{1}{10}$ része.

A beosztás mellé feljegyzendő a sűrűségmérő készítőjének neve, gyárának vagy ipartelepének helye, a sűrűségmérő súlya centigrammokban és a következő felírás: „Sűrűségmérő 15° C — vagy 12° R — hőmérsékletnél, a 4° C hőmérsékletű víz sűrűségét egységnek véve. Felülről kell leolvasni“.

A beosztás a cső belső oldalára ragasztandó úgy, hogy a legfelső vonás és a cső felső vége, valamint a legalsó vonás és a cső szűkebb részének alsó vége között legalább 10 mm távolság maradjon. A beosztás legfelső vonása a cső külsején megjelölendő.

97. §.

A hőmérő Celsius vagy Reaumur fokokban osztandó, beosztásának legalább -5° C-től $+25^{\circ}$ C-ig, illetve -4° R-től $+20^{\circ}$ R-ig kell haladni, egy foknak megfelelő köz 2 mm-nél rövidebb nem lehet. A 15° C, illetve 12° R-nek megfelelő hely vörös vonással jelölendő meg.

A hőmérő adataiban Celsius beosztás esetén 0,5, Reaumur beosztás esetén 0,4 foknál nagyobb hiba nem engedhető meg.

98. §.

A sűrűségmérő adataiban az eltérés 0,0005 sűrűségkülönbségnél nagyobb nem lehet. A sűrűségmérő súlyában a beosztásra feljegyzett súlytól 3 centigramm eltérés engedhető meg.

99. §.

A sűrűségmérők hitelesítése két részletben eszközendő, először a skála beosztása a csőbe illesztése előtt megvizsgálandó és ha megfelel, jegyzőkönyvi számmal és bélyeggel láttatik el. A kész sűrűségmérő azután alávetendő a tulajdonképeni hitelesítési eljárásnak és ha megfelel, hitelesítési igazolványt kap.

A hitelesítési igazolványba felveendő a sűrűségmérő készítőjének neve, gyárának vagy ipartelepének helye, a beosztás hitelesítésének kelte és jegyzőkönyvi száma, a beosztás terjedelme és a műszer súlya.

Oly sűrűségmérő, melynek tulajdonosa a hitelesítési igazolványt felmutatni nem tudja, hitelesíthetnek nem tekinthető. A hitelesítési igazolványról másodlat csak új vizsgálat alapján adatik ki.

100. §.

A sűrűségmérők időszakos hitelesítésre nincsenek kötelezve.

Büntetendő oly sűrűségmérőnek használata a közforgalomban, melynél a hibák az első hitelesítésnél megengedett határok kétszeresét meghaladják.

IX. GÁZMÉRŐK.

101. §.

A közforgalom céljaira csak oly gázmérők hitelesíthetnek, melyek a rajtuk áthaladó gáz mennyiségét köbméterekben tüntetik fel.

Hogy mily rendszerű gázmérők bocsáthatók hitelesítési eljárás alá, azt a m. kir. központi mértékügyi intézet állapítja meg az általa végzett rendszerpróbák alapján.

A) Gázmérők rendszerpróbája.

102. §.

Hogy valamely rendszer szerint készült gázmérőkkel a m. kir. központi mértékügyi intézet a rendszerpróbát megejtse, a nevezett intézethez írásbeli kérelem intézendő.

A kérvényben felsorolandók mindazon nagyságok, illetve típusok, melyeket a folyamodó az illető rendszer keretében gyártani, illetőleg forgalomba hozni szándékozik. A kérvényhez melléklendő a felsorolt összes, egymástól szerkezetileg különböző típusok szerkezeti rajza 2—2 példányban és a szerkezetek leírása. A rajzoknál az egyik példány kartonpapirosra, a másik másolóvászonra készítenendő. Azon típusokról, melyek csak méreteken különböznek egymástól, a közös rajzra való hivatkozással, mérettáblázatok készítenendők.

Benyújtandó továbbá a kísérletek megejthetése céljából a kérelmezett rendszerű készülékek közül legalább öt példány, s ha a típusok száma ötnél nagyobb, minden típusból legfeljebb 1—1 példány. A benyújtandó készülékeket a hétéltett típusok és nagyságok közül a m. kir. központi mértékügyi intézet jelöli ki.

A rendszerpróbáért a kérelem benyújtásakor a mértékügyi intézet pénztárába a 107,226—908. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet függelékében megállapított díj fizetendő.

103. §.

Ha a rendszerpróbára benyújtott gázmérők a 109—112. §§-okban részletezett követelményeknek megfelelnek és a szerkezet tartóssága ellen aggályok nem merülnek fel, a m. kir. központi mértékügyi intézet az illető rendszerre kiadja az ideiglenes hitelesítési engedélyt négy évi érvénnyel és a gázmérőhitelesítésre berendezett és feljogosított mértékhibesítő hivatalokkal közli a rendszer szerkezeti rajzát, hogy az ideiglenes hitelesítés eszközölhető legyen.

Az ideiglenes hitelesítési engedély megadása után a rendszerpróbára benyújtott gázmérők közül kettőt a mértékügyi intézet visszatart, a többi a félnek visszaadatik.

Az időszakos hitelesítés időköze az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt két év, kivéve a vízben járó gázmérőket, melyeknél az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt nyert hitelesítés érvényessége 5 évig tart.

104. §.

A gázt szolgáltató fél tartozik az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt az elhelyezett gázmérőkről félevenként a m. kir. központi mértékügyi intézetnek oly kimutatást benyújtani, melyből kivehető legyen, hogy az ideiglenes hitelesítési engedély megadása óta hol és mikor helyeztek el gázmérőket, illetve hogy ezek állományában mily változások történtek s mi volt a változás oka. Jogositva van ezenkívül a mértékügyi intézet, hogy a 4 évi ideiglenes hitelesítési idő tartama alatt bármelyik használatban levő gázmérőt megvizsgálás végett bármikor kivétesse.

105. §.

A négy évi ideiglenes hitelesítési engedély lejártát megelőzőleg tartozik a kérelmező, aki az eredeti rendszerpróbát kérte, vagy ennek jogutódja a m. kir. központi mértékügyi intézet által tetszés szerint kiválasztott 40 hitelesített, két évig állandóan használatban volt, sértetlen hitelesítési bélyeggel ellátott gázmérőt a nevezett intézetnek beküldeni. A kérelmező fél elfogadhatóan bizonyítani tartozik, hogy a kérdéses gázmérők a jelzett idő alatt tényleg állandóan használatban voltak. Ezeket a gázmérőket a mértékügyi intézet díjtalanul vizsgálja meg és a vizsgálat eredménye alapján dönt arra nézve, hogy az ideiglenes hitelesítési engedély véglegessé tétessék-e vagy pedig visszavonassék.

A végleges engedély kiadásakor a m. kir. központi mértékügyi intézet megállapítja az engedélyezett rendszerre vonatkozólag az időszakos hitelesítés időközét, mely 10 évnél hosszabb nem lehet.

A hitelesítési engedély visszavonásának visszaható ereje nincsen és minden az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt hitelesített gázmérő hitelesítési bélyege érvényének lejártáig még használatban maradhat, de újra hitelesítésre már nem bocsátható.

Ha a rendszer végleges hitelesítési engedélyt kap, a rendszerpróba után visszatartott két példány a mértékügyi intézet tulajdonába megy át; az engedély visszavonása esetén pedig a félnek visszaadandó.

Amennyiben a kérelmező, illetve jogutódja az előirt 40 gázmérő bemutatását elmulasztaná, a hitelesítési engedély a négy év elteltével érvényét veszti.

106. §.

Minden gázmérőrendszer már az ideiglenes hitelesítési engedély kiadásakor számot kap, mely az illető rendszer hivatalos megnevezéséül szolgál.

107. §.

Az engedélyezett rendszerű készülékeken tervezett minden változtatás, továbbá valamely rendszer keretében újabb típusok forgalombahozatala, mindenkor bejelentendő a m. kir. központi mértékügyi intézetnek, amely a tervezett változtatást, ha a rendszerpróba kiegészítését szükségtelennek tartja, egyszerűen tudomásul veszi, ellenkező esetben kiegészítő rendszerpróbát tart. A tervezett változtatásokról a 102. §-ban részletezett rajzok, illetve mérettáblázatok nyújtandók be. Az új, illetve módosított szerkezetek közül a 102. §. értelmében a mértékügyi intézet által kijelölt példányok a kiegészítő rendszerpróbára benyújtandók s a 107,226/908. számú keresk. miniszteri rendelet függelékében a kiegészítő rendszerpróbákért megállapított díj lefizetendő.

108. §.

A gázszolgáltató vállalatok a m. kir. központi mértékügyi intézet felhívására tartoznak a végleges hitelesítési engedély alapján hitelesített gázmérők közül minden rendszerből évente 20 példányt sértetlen hitelesítési bélyeggel az intézetnek kísérletek céljából rendelkezésre bocsátani. A mértékügyi intézet a 20 példányt lehetőleg azok közül választja, melyek az időszakos hitelesítés végett a hálózatból különben is kikapcsolatnak. Jogában áll a mértékügyi intézetnek ezen kísérletek alapján a hitelesítési bélyeg érvényének időtartamát legfeljebb 2 évre leszállítani avagy a gázmérők általános megbízhatatlansága vagy valamely különös fogyatékoság miatt a rendszer hitelesítési engedélyét visszavonni. A visszavonást megelőzőleg az érdekelt fél felhívandó a megállapított hibák kiküszöbölésére és ennek megtételére két évi határidő engedélyezendő.

A hitelesítési engedély csak fél évvel ezen határidő letelte után vonandó vissza. A végleges hitelesítési engedély visszavonásának nincsen visszaható ereje, azaz valamely rendszer végleges hitelesítési engedélye alapján már hitelesített készülékek továbbra is használatban maradhatnak, csak a megállapított időközökben újra hitelesítendő.

B) A rendszerpróbára benyújtott gázmérők kellékei.

109. §.

A mérőszervezet légmentesen elzárva és bélyegekkal biztosítva legyen, úgy, hogy ezek megsértése nélkül sem a mérő- sem a számológészervezethez férni ne lehessen.

110. §.

A számlapokon a legkisebb beosztás literenként haladjon. A számlapok közös felírása „köbméter“ legyen, az egyes számok mellé a számlap osztásainak megfelelő mennyiségek felírásuk a következő szavakkal: ezredek, századok, tizedek, egyedek, tizedek, századok, ezredek stb., amely szavak helyett a következő rövidítések alkalmazhatók: 0·001, 0·01, 0·1, 1, 10, 100, 1000 stb.

Az egyes osztásvonalak, valamint a mutató csucsa a a beosztás $\frac{1}{3}$ részénél nem lehetnek vastagabbak.

A m. kir. központi mértékügyi intézet feljogosított, hogy a számlapra vonatkozó fent felsorolt követelmények egyikétől vagy másikatól, amennyiben az műszaki okokból célszerűnek látszik, esetről-esetre eltekintsen.

111. §.

A gázmérő számlapjára vagy egy bélyeggel biztosított táblára feljegyzendő a gázmérő készítőjének neve és lakása, a gázmérő gyári száma, a nyomás (vizoszlop mm-ekben), amelyre a gázmérő szánva van, a gázmérőtér köbtartalmát a megjelölt gáznyomásnál a következő megjelöléssel:

fordulatonként liter.

Feljegyzendő továbbá az óránként áthaladó legnagyobb gázmennyiség, melyre a gázmérő szánva van, a következő megjelöléssel:

óránként köbméter.

Különböző gáznyomásra szánt szerkezetek külön-külön rendszerpróbára vannak kötelezve.

112. §.

A vízbenjáró gázmérőknél, melyeknél a gáz mérését folyadékba merülő forgó fémdob eszközi az előző §-okban részletezett általános követelményeken kívül megkövetelendő még, hogy a gázmérőben csak egy szabályszerű vízszin legyen létesíthető, az utánatöltéssel mindig ugyanazon vízszin álljon elő, melyet emelni a bélyegek megsértése nélkül ne lehessen.

A gázmérőnek a vízszintes felállítás megítélésére legalább 10 cm hosszú felfüggesztési mozgékony függő ónnal kell ellátva lenni, mely bélyeggel biztosítandó.

A folyadék be- és kivezetésére szolgáló csövek a megjelölt gáznyomásnál 20 mm-rel magasabb hidraulikus zárral látandók el.

C) Hitelesítési követelmények és bélyegzés.

113. §.

Csak oly gázmérők vehetők hitelesítési eljárás alá, melyek valamely engedélyezett rendszer szerint készültek, és így az 109—112. §-okban felsorolt követelményeknek megfelelnek.

A készüléknek valamely engedélyezett rendszerbe való tartozása rendszeresen csak külső megvizsgálással döntendő el, jogában áll azonban a hitelesítőnek minden ötven darabból egyet, 50 darabnál kisebb csoportból szintén egy gázmérőt a belső szerkezetet azonosságára nézve is megvizsgálni. A gázmérő felbontását a gázmérő tulajdonosának megbízottja vagy ennek írásbeli meghatalmazása alapján a hitelesítő végzi. Ha a felbontott gázmérő szerkezete az engedélyezettéktől eltérést mutat, az egész gázmérőszállítmány visszautasítandó.

Ugy az első, mint az időszakos hitelesítés során az egyes gázmérőkön leolvasott és tényleg áthaladt gázmennyiség között nem engedhető meg nagyobb eltérés, mint a tényleg áthaladt gázmennyiség 2%-a.

114. §.

Valamely száraz, illetőleg vízbenjáró gázmérőrendszer ideiglenes hitelesítési engedélyének tartama alatt az illető rendszerű készülékeken alkalmazott hitelesítési bélyegek két,

illetőleg öt évig érvényesek (l. a 103. és 104. §§-okat), a 116. §. 3. pontjában foglalt átmeneti intézkedéstől eltekintve.

Valamely gázmérőrendszer végleges hitelesítési engedélyének kiadása után az illető rendszerű valamennyi készülék hitelesítési bélyege a végleges hitelesítési engedélyben, vagy annak módosítása tárgyában kiadott újabb engedélyben megállapított időtartamig érvényes (l. a 105. és 108. §§-okat), a 116. §. 3. pontjában foglalt átmeneti intézkedéstől eltekintve.

Minden gázmérő a hitelesítési bélyeg érvényének lejártá után 2 hónap alatt a hálózathálól eltávolítandó, illetőleg újra hitelesítendő.

115. §.

A gázmérőknél a hitelesítés bélyege óncseppekre ütendő, melyek úgy helyezendők el, hogy a gázmérő burkolata a bélyegek megsértése nélkül felbontható ne legyen. A bélyegek számát és elhelyezését a gázmérők szerkezeti rajzai állapítják meg. A gázmérőkön a bélyegzés alkalmával egy fémtáblácska erősített meg, amelyre az illető gázmérő rendszerszáma, a hitelesítés kelte (évszám és hónap) s a hitelesítési bélyeg érvényességének tartama jegyeztetik fel (p. o. „2 év“).

D) Átmeneti intézkedések hitelesíthető gázmérő-rendszerekre vonatkozólag.

116. §.

Az 1907. évi V. törvénycikk életbelépése után 1912 december 31-ig bezárólag hitelesíthetők azok közül a gázmérő-rendszerek közül, melyek a törvény életbelépése előtt a közforgalomban használatban voltak, azok, amelyekről a gázmérőkészítők 1907. évi 31,963. számú keresk. miniszteri rendelet értelmében az állami központi mérték-hitelesítő bizottsághoz szerkezeti rajzokat nyújtottak be. Ezeket a szerkezeti rajzokat a m. kir. központi mértékügyi intézet a hitelesítési eljárásra vonatkozó utasításokkal a gázmérőhitelesítésre felszerelt hivataloknak megküldi.

Az átmeneti idő alatt új rendszerek már rendszerpróbára kötelezvék, ugyanezen idő alatt kell a régi rendszerek tulajdonosainak, ha 1913-tól hitelesítésre igényt tartanak, gázmérőiket rendszerpróbára benyújtani.

Az 1874. évi VIII. törvénycikk alapján hitelesített gázmérőkön, ha azok a jelen rendeletben előírt rendszerpróba alapján hitelesítési engedélyt nem nyertek, a hitelesítési bélyeg érvénye 1912. évi december 31-én megszűnik, míg ha engedélyt nyertek, a régi bélyeg érvényben marad a nyert ideiglenes, illetve végleges hitelesítési engedély keltétől számított teljes hitelesítési időköz tartama alatt.

X. VIZMÉRŐK.

117. §.

A közforgalom céljaira csak oly vízmérők hitelesíthetnek, melyek a rajtuk átfolyó vízmennyiséget literekben és ennek törvényes mértékként megállapított többszöröseiben tüntetik fel.

Hogy mily rendszerű vízmérők bocsáthatók hitelesítési eljárás alá, a m. kir. központi mértékügyi intézet állapítja meg az általa végzett rendszerpróbák alapján.

A) Vizmérők rendszerpróbája.

118. §.

Hogy valamely rendszer szerint készült vízmérőkkel a m. kir. központi mértékügyi intézet a rendszerpróbát megejtse, a nevezett intézethez írásbeli kérelem intézendő.

A kérvényben felsorolandók mindazon nagyságok, illetve típusok, melyeket a folyamodó az illető rendszer keretében gyártani, illetőleg forgalomba hozni szándékozik. A kérvényhez melléklendő a felsorolt összes egymástól szerkezetiileg különböző típusok szerkezeti rajza, 2—2 példányban és a szerkezetek leírása. A rajzoknál az egyik példány kartonpapírosra, a másik másoló vászonra készítenendő. Azon típusokról, melyek csak méretekben különböznek egymástól, a közös rajzra való hivatkozással méret-táblázatok készítenendők.

Benyújtandó továbbá a kísérletek megejtése céljából a kérelmezett rendszerű készülékek közül legalább öt példány s ha a típusok száma ötnél nagyobb, minden típusból legfeljebb egy-egy példány. A benyújtandó készülékeket a bejelentett típusok és nagyságok közül a m. kir. központi mértékügyi intézet jelöli ki.

A rendszerpróbaért a kérelem benyújtásakor a mértékügyi intézet pénztárába a 107,226—908. számú keresk. miniszteri rendelet függelékében megállapított díj fizetendő.

119. §.

Ha a rendszerpróba benyújtott vízmérők a 125—129. §§-ban részletezett követelményeknek megfelelnek, és a szerkezet tartóssága ellen aggályok nem merülnek fel, a m. kir. központi mértékügyi intézet az illető rendszerre kiadja az ideiglenes hitelesítési engedélyt négy évi érvényre, és a vízmérőszerkezet hitelesítésére berendezett és feljogosított hivatalokkal közli a rendszer szerkezeti rajzát, hogy az ideiglenes hitelesítés eszközölhető legyen.

Az ideiglenes hitelesítési engedély megadása után a rendszerpróba benyújtott vízmérők közül ketőt a mértékügyi intézet visszatart, a többi a félnek visszaadatik.

Az ily ideiglenes hitelesítési engedély alapján hitelesített vízmérők az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt két évenként időszakos hitelesítésre vannak kötelezve.

120. §.

A vizet szolgáltató fél tartozik az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt az elhelyezett vízmérőkről fél évenként a m. kir. központi mértékügyi intézethez oly kimutatást benyújtani, melyből kivehető legyen, hogy az egyes vízmérők kinél, hol és mikor helyeztetek el, illetve, hogy az elhelyezett vízmérők állományában mikor és mily változások történtek s mi volt a változás oka. Jogositva van ezenkívül a m. kir. központi mértékügyi intézet a négy évi ideiglenes hitelesítési idő tartama alatt is bármelyik használatban levő vízmérőt megvizsgálás végett bármikor kivétetni.

121. §.

A négy évi ideiglenes hitelesítési engedély lejártá előtt tartozik a kérelmező, aki az eredeti rendszerpróbát kérte, vagy ennek jogutódja a m. kir. központi mértékügyi intézet által tetszés szerint kiválasztott 40 hitelesített, két évig állandó használatban volt, sértetlen hitelesítési bélyeggel ellátott vízmérőt a nevezett intézetnek beküldeni. A kérelmező fél elfogadhatóan bizonyítani tartozik, hogy a kérdéses vízmérők a jelzett idő alatt tényleg állandóan

használatban voltak. Ezeket a vízmérőket a mértékügyi intézet díjtalanul vizsgálja meg és a vizsgálat eredménye alapján dönt arra nézve, hogy az ideiglenes hitelesítési engedély véglegessé tétessék-e vagy pedig visszavonassék. A végleges engedély kiadásakor állapítja meg a m. kir. központi mértékügyi intézet az engedélyezett rendszerre vonatkozólag az időszakos hitelesítés időközét, mely 4 évnél hosszabb nem lehet. A hitelesítési engedély visszavonásának visszahatása nincs és minden az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt hitelesített vízmérő a hitelesítés kelteitől számított két éven belül használatban maradhat, azonban újrahitelesítésre nem bocsátható. Ha a rendszer végleges hitelesítési engedélyt kap, a rendszerpróba után visszatartott két példány a mértékügyi intézet tulajdonába megy át; az engedély visszavonása esetén pedig a félnek visszaadandó.

Amennyiben a kérelmező, illetve jogutódja az előirt 40 vízmérő bemutatását elmulasztaná, a hitelesítési engedély a négy év elteltével érvényét veszti.

122. §.

Mindezen vízmérő-rendszer már az ideiglenes hitelesítési engedély kiadásakor egy számot kap, mely szám az illető rendszer hivatalos megnevezéséül szolgál.

123. §.

Az engedélyezett rendszerű készülékeken tervbe vett minden változtatás, továbbá valamely rendszer keretében újabb típusok forgalombahozatala mindenkor bejelentendő a m. kir. központi mértékügyi intézetnek, amely a tervezett változtatást, ha a rendszerpróba kiegészítését szükségtelennek tartja, egyszerűen tudomásul veszi, ellenkező esetben kiegészítő rendszerpróbát tart. A tervezett változtatásokról a 118. §-ban részletezett rajzok, illetve méret-táblázatok nyújtandók be. Az új, illetve módosított szerkezetek közül a 118. §. értelmében a mértékügyi intézet által kijelölt példányok a kiegészítő rendszerpróba benyújtandók és a 107,226—908. sz. keresk. miniszteri rendelet függelékében kiegészítő rendszerpróbaért megállapított díj lefizetendő.

124. §.

A vizszolgáltató vállalatok a m. kir. központi mértékügyi intézet felhívására tartoznak a végleges hitelesítési engedély alapján hitelesített vízmérők közül évente 20 példányt sértetlen hitelesítési bélyeggel az intézetnek kísérletek céljából rendelkezésre bocsátani. A mértékügyi intézet a 20 példányt lehetőleg azok közül választja, melyek az időszakos hitelesítés végett a hálózathoz különben is kapcsolhatók. Jogában áll a mértékügyi intézetnek ezen kísérletek alapján a hitelesítési bélyeg érvényének időtartamát legfeljebb 2 évre leszállítani vagy a vízmérők általános megkezelésének vagy valamely különös fogyatékosága miatt a rendszer hitelesítési engedélyét visszavonni.

A visszavonást megelőzőleg az érdekelt fél felhívandó a megállapított díjak kiküldetésére és ennek megtételére két évi határidő engedélyeztetésével. A hitelesítési engedély csak félévvel ezen határidő lejárta után vonandó vissza. A végleges hitelesítési engedély visszavonásának nincsen visszaható ereje, azaz valamely rendszer végleges hitelesítési engedélye alapján már hitelesített készülékek továbbra is használatban maradhatnak, csak a megállapított időközökben újra hitelesítendők.

B) A rendszerpróbara benyújtott vízmérők kellékei.

125. §.

A számlapon a legkisebb beosztás, ha a vízmérő kalibere 40 mm.-nél kisebb, literenként, ha 40 mm. vagy nagyobb, 10 literenként haladjon. A számlapok közös felírása „köbméter“ legyen. az egyes számlapok mellé feljegyzendő a számlap osztásának megfelelő mennyiségek a következő szavakkal: ezredek, századok, tizedek, egységek, tizedek, századok, ezredek stb., amely szavak helyett a következő rövidítések alkalmazhatók: 0·001, 0·01, 0·1, 1, 10, 100, 1000, stb. Az egyes osztásvonalak, valamint a mutatók csúcsai a beosztás $\frac{1}{5}$ részénél nem lehetnek vastagabbak.

A számlapra vagy a vízmérő bélyeggel biztosított borítékjára feljegyzendő a vízmérő készítőjének neve és lakása, a vízmérő kalibere és gyári száma.

126. §.

A vízmérőnek oly módon kell szerkesztve lenni, hogy a megfelelő helyeken alkalmazott hitelesítő bélyeg vagy ólomzár által teljesen elzárható legyen, oly módon, hogy adatai meghamisíthatók ne legyenek és működése megzavarható ne legyen.

127. §.

A vízmérőnek legalább 10 légköri belső nyomásnak ellen kell állania. Adatainak a belső nyomástól annyira függetleneknek kell lennie, hogy a kísérleteknél a belső nyomást 6-tól 0·5 légköri nyomásig változtatván, a vízmérő adataiban ennek következtében beállott rendszeres változások a következőkben megadott hitelesítési hibahatároknak legfeljebb feléig rugjanak. A vízmérő belsejében uralkodó nyomásnak a befolyó és kiömlő nyílásnál mért nyomások középértéke veendő.

A vízmérő folytonosan növekvő vagy csökkenő megterhelésénél a vízmérő adatainak nem szabad a hitelesítési hibahatár felénél nagyobb eltérést mutatni.

A vízmérőnek a legnagyobb megterhelés 1%-ánál biztosan meg kell indulni.

128. §.

A vízmérőknek hordozhatóknak kell lenni, azaz oly szerkezetűnek kell lenni, hogy egy helyről más helyre áthelyeztetvén, adatainak helyessége az áthelyezés által ne változzék. A vízmérő befolyó nyílásában szűrőnek kell lenni, amely vagy szilárdan össze lehet kötve magával a vízmérővel, vagy pedig egy megfelelő fülkében tisztítás céljából kivehetőleg lehet elhelyezve.

129. §.

5 mm.-nél kisebb kaliberű vízmérők hitelesítése nem engedélyezhető.

C) Hitelesítési követelmények és feljegyzés.

130. §.

Csak oly vízmérők vehetők hitelesítési eljárás alá, melyek valamely engedélyezett rendszer szerint készültek és így az 125—129. §§-ban felsorolt követelményeknek megfelelnek.

A készüléknek valamely engedélyezett rendszerbe való tartozása rendszeresen csak külső megvizsgálással döntendő el, jogában áll azonban a hitelesítőnek minden 50 darab-

ból egyet, 50 darabnál kisebb csoportból szintén egy vízmérőt a belső szerkezet azonosságára nézve megvizsgálni. A vízmérő felbontását a vízmérő tulajdonosának megbízottja, vagy ennek írásbeli meghatalmazása alapján a hitelesítő végzi.

Ha a felsorolt vízmérő szerkezete az engedélyezett szerkezetektől eltérést mutat, az egész vízmérő-szállítmány visszautasítandó.

131. §.

Ugy az első, mint az időszakos hitelesítés alkalmával az egyes készülékeken leolvasott és a tényleg átfolyt vízmennyiség között a vízmérő teljes, 50%-os és 10%-os megterhelésénél nem lehet nagyobb különbség, mint 2%. A legnagyobb megterhelésnek az a megterhelés veendő, mikor a vízmérő készülék bevallott kaliberének megfelelő keresztmetszet minden négyzetmilliméterén percnként $\frac{1}{3}$ liter folyik keresztül, mialatt a nyomásesés a vízmérőn keresztül 3 légköri nyomással egyenlő.

Ezen legnagyobb megterhelés 2%-ánál a vízmérőnek biztosan meg kell indulni.

132. §.

Kombinált rendszerűnél a két vízmérő együttesen és a kisebb kaliberű külön megvizsgálandó, mindkét vizsgálat a kalibernek megfelelő teljes, 50%-os és 10%-os megterhelésnél végzendő, a hibának 2%-ot meghaladni nem szabad.

133. §.

Valamely vízmérőrendszer ideiglenes hitelesítési engedélyének tartama alatt az illető rendszerű készülékeken alkalmazott hitelesítési bélyegek két évig érvényesek (l. 119. és 121. §§-t).

Valamely vízmérőrendszer végleges hitelesítési engedélyének kiadása után az illető rendszerű valamennyi készülék hitelesítési bélyege a végleges hitelesítési engedélyben vagy annak módosítása tárgyában kiadott újabb engedélyben megállapított időtartamig érvényes (l. a 121. és 124. §§-at).

Minden vízmérő a hitelesítési bélyeg érvényének lejártá után 2 hónap alatt a hálózathoz eltávolítandó, illetőleg újra hitelesítendő.

134. §.

A vízmérők egy vagy több ólompecséttel oly módon zárandók le, hogy az ólomzárak, illetve zsinórjaik megsérülése nélkül a vízmérők felbonthatók ne legyenek. Az ólompecsétek számát és elrendezését a vízmérők szerkezeti rajzai állapítják meg. Az ólompecsétekre nyomatik a hitelesítés bélyege.

Az ólompecsétek zsinórjára egy fémtáblácska fűzetik fel, amelyre az illető vízmérő rendszerszáma, a hitelesítés kelte (évszám és hónap) s a hitelesítési bélyeg érvényességének tartama (p. o. 2 év) jegyeztetik fel.

D) Átmeneti intézkedés.

135. §.

Azon vízmérőrendszerek, melyek a jelen rendelet életbe léptéig végleges hitelesítési engedélyt nyertek, továbbra is engedélyezett rendszereknek tekintendők, kötelesek azonban ily vízmérőket készítő gyárak a gyártott vízmérőkről a jelen rendelet 118. §-ában előírt követelményeknek meg-

felelő rajzokat, illetve mérettáblázatot az 1907. évi V. t.-c. életbeléptétől számított egy éven belül a m. kir. központi mértékügyi intézetnek benyújtani.

XI. ELEKTROMOS FOGYASZTÁSMÉRŐK.

A) Általános intézkedések.

136. §.

Mindazon elektromos mérőkészülékek, amelyek az elektromos árammennyiség vagy az elektromos munka adás-vételénél a fogyasztás terjedelmének meghatározására szolgálnak, az 1907. évi V. törvénycikk 15. §-a értelmében csakis hitelesítve használhatók.

137. §.

A közforgalom részére csak oly elektromos fogyasztásmérők hitelesíthetők:

a) amelyek működésének helyességét a szállítás nem befolyásolja,

b) amelyeknek rendszere megfelel a B) fejezetben megállapított követelményeknek s

c) amelyek egyenkint megfelelnek a C) fejezetben részletezett hitelesítési feltételeknek.

Hogy valamely rendszer megfelel-e az a) pont alatt említett alapfeltételeknek s a B) fejezetben felsorolt követelményeknek, azt a m. kir. központi mértékügyi intézet rendszerpróba alapján állapítja meg. A rendszerpróba két részből áll, ugymint: a) a rendszer kísérleti megvizsgálása a mértékügyi intézetben, b) a rendszer kipróbálása a gyakorlatban.

138. §.

A rendszerpróba iránti kérvények a m. kir. központi mértékügyi intézethez nyújtandók be. A kérvényben felsorolandók mindazon típusok (feszültség, áramerősség, periódusszám és áramnem megjelölésével), amelyeket a folyamodó az illető rendszer keretében gyártani, illetőleg forgalomba hozni szándékozik. A kérelmezett rendszerű készülékek közül legalább öt példány s — ha a rendszer típusainak száma ötnél nagyobb — legfeljebb minden típusból egy-egy példány nyújtandó be rendszerpróbara. A benyújtandó készülékeket a mértékügyi intézet a bejelentett típusok közül jelöli ki. A folyamodványhoz melléklendő a felsorolt összes, egymástól szerkezetileg különböző típusok rajza 2—2 példányban, leírásuk, valamint a rendszerpróba díjának lefizetését igazoló hivatalos nyugta. Azon típusokról, amelyek csak méreteiben különböznek egymástól, a közös rajzra való hivatkozás mellett mérettáblázatok nyújtandók be.

A rendszerpróba iránti folyamodványban felemlítendő a) a készítő vagy a forgalomba hozó neve és lakhelye; b) a rendszer esetlegés szabadalmi száma vagy védjegye; c) azon példányok száma, amelyek e rendszerű készülékekből a magyar szent korona országában esetleg már használatban vannak; d) az év, amelyben e készülékek forgalomba hozatala megkezdődött.

A leírásnak a következőkre kell kiterjednie: a) az áramvezető alkatrészek kapcsolása, anyaga, méretei, menetszáma és elektromos ellenállása; a mágnesek és a mágnesek gyanánt használt vasalkatrészek anyaga és méretei; b) az áttételi viszony a készülékek fő tengelye s a számlálókészülékek első, leggyorsabbán forgó tengelye között; c) a készülékek szabályozására szolgáló berendezés s a szabályozásnál követendő eljárás ismertetése; d) a készü-

lék felállítására vagy felfüggesztésére vonatkozó utasítás; e) a rendszer részletes ismertetése.

A folyamodványhoz melléklendő rajzok közül az egyik példány sima rajzpapíron vagy rajzkartonon, a másik másolóvászonon, léptékben, sokszorosításra alkalmas kivitelben készítendő.

139. §.

Azon esetben, ha a rendszerpróba kedvező eredményre vezet, a m. kir. központi mértékügyi intézet a bemutatott rendszer részére ideiglenes hitelesítési engedélyt bocsát ki, melynek alapján az ily rendszerű készülékek az engedély érvényének időtartama alatt hitelesíthetők és ujrahitelesíthetők. Az ily ideiglenes hitelesítési engedély négy évi érvénnyel bír. Az időszakos hitelesítési időköze az ideiglenes hitelesítési engedély tartama alatt két év. Az engedély kibocsátásakor minden rendszer hivatalos rendszerszámot kap, mely az illető rendszerű készülékek igazolványaira feljegyeztetik. Az ideiglenes hitelesítési engedély a m. kir. mértékügyi intézet egyéb közleményeihez hasonló módon közzéteendő.

140. §.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy a 173. §. c) pontjában megállapított határidőig az oly rendszerek részére, amelyek jelen rendelet kibocsátásakor a magyar szent korona országaiiban már használatban vannak, az ideiglenes hitelesítési engedélyt a kérelmezett rendszerpróba teljes keresztülvitele előtt is megadhassa. Ily esetekben azonban az előzetesen kiadott hitelesítési engedély a rendszerpróba befejeztével azonnal visszavonandó, ha a rendszer engedélyezhetőnek nem bizonyult.

141. §.

Ha a rendszerpróba az ideiglenes hitelesítési engedély kiadására vagy a 140. §. értelmében már előzetesen kiadott ily engedély érvényben hagyására vezet, a rendszerpróbara benyújtott készülékek közül kettő a m. kir. központi mértékügyi intézet által visszatartandó, a többi a félnek visszaadandó.

Ha valamely rendszer részére kiadatik a végleges hitelesítési engedély, akkor az intézet által visszatartott két példány átmegy az intézet tulajdonába, ha ellenben az ideiglenes hitelesítési engedély visszavonatik vagy érvényét veszti, az intézet által visszatartott két példány is visszaadandó a félnek.

142. §.

Annak igazolása céljából hogy valamely ideiglenesen engedélyezett rendszer szerint gyártott készülékek adataiban a hitelesítési bélyeg érvényének tartama alatt nem történtek oly változások, melyek miatt e készülékek a közforgalom igényeinek nem felelnének meg, a készülékek közül az ideiglenes hitelesítési engedély érvényének megszűnte előtt 40 két évig használatban volt példány a m. kir. központi mértékügyi intézetnek beküldendő. A mértékügyi intézet e készüléket a kérdéses rendszerű összes készülékek közül szabadon választja, miért is köteles minden elektromos áramszolgáltató vállalat a hálózatában használt ideiglenesen engedélyezett rendszerekhez tartozó készülékekről a mértékügyi intézetnek félévenként oly kimutatást küldeni, amelyben felsoroltnak az illető félévben a fogyasztóknál elhelyezett, valamint a használatból

bevont készülékek gyári számaik szerint. E jegyzék minden rendszerre vonatkozólag külön készítendő s feljegyzendő lenne e készülékeken a feszültségre, áramerősségre, periódusszámra s áramnemre vonatkozólag feljegyzett minden adat, továbbá azon fogyasztó neve és lakhelye is, akinél a készülék elhelyeztetett, valamint végül az elhelyezés, illetőleg eltávolítás napja is.

143. §.

Ha a 142. §. értelmében benyújtott 40 készülék két évi használat után a közforgalom igényeinek még megfelelőnek találtatik, akkor a m. kir. központi mértékügyi intézet az illető rendszer részére megadja a végleges hitelesítési engedélyt, melynek alapján az illető készülékek időbeli korlátozás nélkül hitelesítés alá vehetők s megállapítja az engedélyezett rendszerre vonatkozólag az időszakos hitelesítés időközét, amely négy évnél hosszabb nem lehet. Amennyiben ellenben a 142. §. értelmében benyújtott készülékeknek a gyakorlatban való kipróbálása kedvezőtlen eredményre vezet, az illető rendszer ideiglenes hitelesítési engedélye bevonandó. Az ideiglenes hitelesítési engedély visszavonása után a már hitelesített készülékek hitelesítési bélyegük érvényének lejártáig használatban maradhatnak, de ujjahitelesítésre már nem bocsáthatnak. Ugy a végleges hitelesítési engedély megadása, mint az ideiglenes engedély bevonása a 139. §-ban említett módon közzéteendő.

144. §.

Az engedélyezett rendszerű készülékeken tervbe vett minden változtatás, továbbá valamely rendszer keretében újabb típusok forgalomba hozatala mindenkor bejelentendő a m. kir. központi mértékügyi intézetnek, amely elbírálja, hogy a tervbe vett változtatás oly természetű-e, hogy e miatt a korábbi rendszerpróba kiegészítése válik szükségessé, illetőleg megállapítja, hogy a bejelentett újabb típus rendszerpróbára benyújtandó-e vagy sem? Amennyiben a változtatások lényegtelenek, főként pedig külsőségekre vonatkoznak, továbbá amennyiben a bejelentett új típus rendszerpróbájától a mértékügyi intézet a rendszerre vonatkozólag szerzett tapasztalatok alapján eltekint, az ily tárgyú bejelentéseket a mértékügyi intézet egyszerűen tudomásul veszi. Amennyiben azonban a mértékügyi intézet a kiegészítő rendszerpróba megtartását szükségesnek tartja, felhívja a felet, hogy a módosított készülékeket, illetőleg a bejelentett új típusok közül az intézet által a 138. §. értelmében kijelöltek nyujtsa be s a megállapított díjat fizesse le. Valamely rendszer típusainak megváltoztatása, valamint újabb típusok megállapítása esetén a készülékek rajzai és leírásai a 138. §-ban részletezett határozmányoknak megfelelően nyujtandók be.

145. §.

Tartoznak az áramszolgáltató vállalatok a m. kir. központi mértékügyi intézet felhívására a hálózatukban használt végleges hitelesítési engedély alapján hitelesített fogyasztásmérők közül minden rendszerből évente 20 példányt sértetlen hitelesítési bélyeggel ezen intézetnek kísérletek céljából rendelkezésére bocsátani. A mértékügyi intézet ezen 20 készüléket lehetőleg azok közül választja ki, amelyek időszakos hitelesítés céljából a hálózatból különben is kikapcsolatnak. Jogában áll a mértékügyi intézetnek az így szerzett tapasztalat alapján valamely rendszer részére megállapított időszakos hitelesítési időközt legfeljebb két

évre leszállítani avagy valamely rendszer végleges hitelesítési engedélyét az illető rendszerinti készülékek általános megbízhatatlansága vagy valamely különös fogyatékosága miatt visszavonni. A visszavonást megelőzőleg az illető készülékeket gyártó vagy forgalombahozó cég, illetőleg az érdekelt áramszolgáltató társaság felhívandó a megállapított fogyatékoság kiküszöbölésére, aminek megtételére a felhívás keltétől számított két évi határidő engedélyezendő. A hitelesítési engedély csak félévvel ezen határidő letelte után vonható vissza. A végleges hitelesítési engedély visszavonásának nincsen visszaható ereje, azaz valamely rendszer végleges hitelesítési engedélye alapján már hitelesített készülékek továbbra is használatban maradhatnak, csak a megállapított időközökben újra hitelesítendők. A visszavonás a 139. §-ban említett módon közzéteendő.

146. §.

Az oly rendszerű készülékek, amelyek részére a m. kir. központi mértékügyi intézet a 149. §-ban foglalt felhatalmazás alapján adta meg az ideiglenes hitelesítési engedélyt, végleges hitelesítési engedélyt csak abban az esetben nyerhetnek, ha a 147. §-ban megállapított követelményeknek megfelelően átalakíttatnak. Jogukban áll azonban az ily rendszereket használó áramszolgáltató vállalatoknak az ideiglenes hitelesítési engedély érvényének újabb négy évre való meghosszabítását igényelni.

B) A rendszerpróba követelményei.

147. §.

A rendszerpróbára és kiegészítő rendszerpróbára benyújtott készülékekre vonatkozólag az alábbi a)–h) pontokban felsorolt követelmények állapíttatnak meg:

a) A megadott feszültségnél, valamint váltakozó áramu fogyasztásmérőknél ezenkívül a megadott periódusszámnál és indukciómentes terhelésnél a megadott áramerősségnek úgy növekvő mint csökkenő irányban előállított 10, 50 és 100, illetőleg 100, 50 és 10 százalékát kitevő értékeknél észlelt adatok nem térhetnek el egymástól nagyobb mértékben, mint legfeljebb az észlelt hat adat középértékének hat százalékáig.

b) Az a) pontban megállapított viszonyok mellett a megadott áramerősség 10, 50, 100 százalékánál, valamint a feszültségre, periódusszámra és fáziseltolásra nézve, az alábbi c), d) és e) pontokban megállapított határokon belül a megadott áramerősségnél végzett kísérletekből nyert adatok nem térhetnek el egymástól nagyobb mértékben, mint az összes kísérleti adatok középértékének nyolc százalékáig.

c) A feszültségváltozásnak a b) pontban említett határértékeit ± 5 százalék.

d) A periódusszám változásának a b) pontban említett határértékei ± 2 százalék.

e) A fáziskülönbség határértékei az egyfázisú készülékeknel rendeltetésük szerint a következőkben állapíttatnak meg; A) Az oly fogyasztásmérők, amelyek csakis indukciómentes terhelés mérésére fognak használatni, a rendszerpróba alkalmával is csak indukciómentes terheléseknél vizsgálándók meg; B) az oly fogyasztásmérőkre vonatkozólag, amelyek csakis egyfázisú kapcsolásban fognak használatni, a fáziskülönbség szögének határértékei: 0 és $+ 45^\circ$; C) oly fogyasztásmérőkre vonatkozólag, amelyek arra vannak szánva, hogy úgy egyfázisú, mint többfázisú kapcsolásban használtassanak, a fáziseltolás szögének határértékei $- 30$ és $+ 75^\circ$.

A többfázisú fogyasztásmérőkre vonatkozólag a B) alatti feltételek alkalmazandók.

f) A rendszerpróba benyújtott készülékek a megadott feszültségnél, valamint váltakozó áramú készülékek ezenkívül a megadott periódusszámnál és indukciómentes terhelésnél a legnagyobb terhelés következő százalékánál tartoznak biztosan megindulni: a) ha a legnagyobb áramerősség 3 Ampère annak 2°/o-ánál; b) ha a legnagyobb áramerősség 3 Ampère-nél több, de legfeljebb 30 Ampère, annak 1·5°/o-ánál s végül c) ha a legnagyobb áramerősség a 30 Ampère-t meghaladja, annak egy százalékánál.

g) A rendszerpróba benyújtott készülékeknek a megadott feszültségnél s a főáramú tekercsek árammentes állapotában bizonyos idő alatt nem szabad nagyobb fogyasztást jelezniök, mint a mekkora a teljes terhelés 1/5000 részének az illető idő alatt megfelel.

h) A fogyasztásmérők saját fogyasztásuknak azon részei, amelyek e készülékek feszültségi tekercseinek kapcsolási módja folytán a készülékek által e hasznos fogyasztással egyetemben regisztráltak, a rendszerpróba kísérletei alkalmával a készülékek egyéb forrásokból származó hibáival azonos elbírálás alá esnek.

148. §.

A rendszerpróba csakis a tulajdonképeni fogyasztásmérőkészülékre s annak szerkezetileg esetleg elkülönített oly közvetlen tartozékaira vonatkozik, amelyek a fogyasztás mérésénél közreműködnek (ilyenek például feszültség- és áramátalakító készülékek).

A fogyasztásmérőkkel szerkezetileg kapcsolatos egyéb különleges rendeltetésű készülékekre vonatkozólag a rendszerpróba csak annak a megállapítására szorítkozik, hogy e mellékkészülékek (például pénzbeszedő automaták) a fogyasztás mérésének helyességét nem befolyásolják-e?

149. §.

Felhatalmaztatik a m. kir. mértékügyi intézet, hogy az oly rendszerek részére, amelyek szerint gyártott készülékek e rendelet kibocsátásakor a magyar szent korona országában legalább 100 példányban használatban vannak, az ideiglenes hitelesítési engedélyt az esetben is kiadhassa, ha a rendszerpróba benyújtott készülékek nem is felelnek meg teljesen a 147. §. a)–h) pontjaiban megállapított követelményeknek.

C) A hitelesítési követelmények.

150. §.

Csakis oly elektromos fogyasztásmérők hitelesíthetők, melyeknek rendszere részére az A) és B) fejezetben részletezett módzatok mellett kiadott ideiglenes vagy végleges hitelesítési engedély érvényben van s amelyek megfelelnek még az alábbiakban részletezett feltételeknek.

151. §.

Az elektromos fogyasztásmérőknek a munka-, illetőleg az áramfogyasztást a törvényes mértékegységek valamelyikében (wattóra, hektowattóra, kilowattóra, ampèreóra) kell regisztrálniok. Megengedhető azonban, hogy a munka-, illetőleg áramfogyasztás a jelen rendelet kibocsátásakor a magyar szent korona országában már használatban levő készülékeknek ezeknek adataiból valamely állandóval való szorzás útján legyen kiszámítható. Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy az egységtől külön-

böző állandóval bíró fogyasztásmérők használatát — amennyiben ily készülékek használata a fogyasztók érdekeit nem veszélyezteti — a jövőben is engedélyezhesse.

Mint állandó — egyenáramú és a 147. §. e) pontjában A) betű alatt említett váltakozó áramú készülékek — azon három tényező számtani középértéke állapítandó meg, melyekkel a fogyasztásmérők a megadott áramerősség 10, 50 és 100 százalékánál s a megadott feszültségnél, valamint váltakozó áramú készülékek esetén a megadott periódusszámnál nyert kísérleti adatai szorzandók, hogy ezekből a munka-, illetőleg áramfogyasztás megállapíttassék.

A 147. §. e) pontjában B) és C) betű alatt említett egyfázisú és a többfázisú fogyasztásmérőknél az állandó azon tényezők számtani középértéke, amelyekkel a fogyasztásmérők a megadott áramerősség 10, 50 és 100°/o-ának megfelelő s fáziseltolás nélküli, továbbá a megadott áramerősség 100°/o-ának megfelelő indukciós terhelésnél — mindenkor azonban a feszültségre és periódusszámra vonatkozólag megadott feltételek mellett — nyert adatai szorzandók, hogy a munka-, illetőleg áramfogyasztás megállapíttassék.

152. §.

Az elektromos fogyasztásmérők 150 Ampère áramerősségig csak akkor hitelesíttetnek, ha 3, 5, 10, 15, 30, 50, 100 vagy 150 Ampère legnagyobb áramerősségre vannak készítve. 150 Ampèrenél nagyobb áramerősségekre nem állapíttatnak meg fokozatok.

153. §.

Az elektromos fogyasztásmérők számlapjának az alábbiak szerint kell szerkesztve lenni (szabályszerű számlap). Minden készülék számlapján kell egy olyan mutatót alkalmazni, amely a készülék teljes terhelése esetén 6 perc alatt legalább egy teljes fordulatot végez. E mutatóhoz tartozó körskálának vagy 100 osztásrészt kell tartalmaznia, amely esetben ennél gyorsabban járó mutatóra hitelesítési szempontból nincsen szükség, vagy tartalmazhat ezen mutató skálája csak tíz osztásrészt, amely esetben még egy tiszszerte gyorsabban járó mutató is alkalmazandó, szintén tíz részre osztott skálakörrel. Az egyes osztásvonalak, valamint a mutatók csucsai az osztás $\frac{1}{5}$ -öd részénél nem lehetnek vastagabbak. A számlapokon ezen hitelesítési mutatókon kívül tetszőleges számú mutató alkalmazható, azonban az összes mutatók tengelyei közt, beleértve a fentiekben előírt egy, illetve két hitelesítési mutatót is, sorban tízszeres legyen az áttétel. Az említett 100 osztású skálakörtől eltekintve, az összes többi skálakör 10—10 részre osztandó s az osztásvonalak 0, 1, 2... 9 számokkal jelölendők meg. Az egyes skálakörök mellé feljegyzendők az illető kör osztásainak megfelelő mennyiségek a következő szavakkal: századok, tizedek, egyesek, tízesek, századok, ezresek stb., amely szavak helyett a következő rövidítések alkalmazhatók: 0·01, 0·1, 1, 10, 100, 1000 stb. az összes beosztásokra vonatkozólag pedig megnevezendő a választott törvényes alapegység.

A szabályszerűnek tekintetik a fenti követelményeknek egyébként is szerkesztett számlap is, amelynél a beosztások mozognak s az osztások allanak, amely berendezés esetén az egyes beosztások fenti megjelölése elhagyandó, hanem e helyett a választott egységeket mutató index (ablak) után tizedes jel (.) alkalmazandó s a tizedes jel előtt álló egész számok feketére, míg a tizedes jel után követ-

kező törtszámjegyek vörösre festendők. A legkisebb osztásrészeket tartalmazó 100 részü beosztás, amelynek teljes terhelésénél 6 perc alatt legalább egy fordulatot kell megtennie vagy ezen 100 részü beosztást helyettesítő két 10-10 részü beosztás, az itt leírt ugrószámokkal bíró számlapszerkezet mellett is lehet fix, mozgó mutatókkal.

Azon elektromos fogyasztásmérőknél, amelyeknek az egységtől különböző állandójuk van, azon törvényes egységet, amelyben a készülék adatai az állandóval való szorozás után a mért fogyasztást megadják, sem a számlapon, sem a készülék valamely más alkatrészén feljegyezni nem szabad.

154. §.

Az elektromos fogyasztásmérők ólomzárral lezárható védőborítókkal látandók el, melynek üvegborítóját belülről erősítendő meg.

Azon fogyasztásmérőknél, amelyek feszültség- vagy áramátalakító készülékkel vannak ellátva, ez utóbbi készülékek részére külön védőborítók alkalmazhatók, melyek azonban a hitelesítés alkalmával szintén zár alá vétetnek.

A 148. §-ban említett azon különleges rendeltetésű mellékkészülékek, amelyek a fogyasztás mérésének helyességére befolyást nem gyakorolnak, szintén külön védőboríték alatt helyezhetők el, amelyek azonban a hitelesítés alkalmával nem vétetnek zár alá.

155. §.

A fogyasztásmérők borítóján egy, fémből készített cimlap alkalmazandó és pedig úgy, hogy azt az ólomzárak megsértése nélkül eltávolítani ne lehessen. E táblácskára a fogyasztásmérő és az áram neve („Egyenáramu fogyasztásmérő“, „Váltakozó áramu fogyasztásmérő“ stb.), a legnagyobb áramerősség, és az a feszültség, amelyre a készülék szerkesztve van (többfázisú és többvezetékes rendszerek számlálójánál a feszültség 2 x ... volt, 3 x ... volt stb.) alakban feljegyzendő. E feljegyzéseknél az 1907. évi V. törvény cikk 11. §-ában megállapított törvényes elnevezések vagy azok törvényes rövidítései alkalmazandók. Ezen adatokon kívül a váltakozó áramu készülékeknel feljegyzendő a periodusszám, valamint a terhelés minőségének megjelölése céljából a 147. §. e) pontjában megállapított módon értelmezendő A, B, illetőleg C betű is. Feljegyzendő továbbá ugyanezen táblácskára a készítő, illetőleg forgalombahozó neve, a készülék folyó gyári száma s végül a 148. §-ban említett különleges rendeltetésű készülékekkel ellátott fogyasztásmérőknél még az is, hogy a hitelesítés csakis a fogyasztás helyes mérésére vonatkozik.

Megengedhető úgy a készítő, illetőleg eladó, mint a készülék tulajdonosa nevének és lakhelyének, valamint az esetleges szabadalmi adatoknak feljegyzése és védjegyeknek alkalmazása is.

Megengedhető továbbá a gyártási számnak, valamint a gyártás évszámának a készülék számlapjára, valamint az összes fent felsorolt adatoknak és feliratoknak nem az említett fémtáblácskára, hanem közvetlenül a készülék védőborítójára való feljegyzése.

A Horvát-Szlavonországok területén alkalmazásba kerülő fogyasztásmérőkön a fenti feljegyzések horvát nyelven eszközölhetők.

156. §.

Az elektromos fogyasztásmérők elkülönített feszültségi kapcsolókkal szerelendők fel, amelyek úgy helyezendők el,

hogy a védőborító lezárása után az ólomzár megsértése nélkül a főáramu kapcsolókhoz, illetőleg a hálózathoz való kapcsolásuk lehetséges legyen. Többvezetékes rendszereknél a feszültségi tekercsek a szélső vezetékhez kapcsolandók; többfázisú rendszereknél a kapcsolás módjára vonatkozólag nem állapítatnak meg általános követelmények, az egyes kapcsolási módok helyessége a rendszerpróba keretében vizsgáltatik meg.

A készülékeknek hitelesítés céljából való benyújtása alkalmával a feszültségi tekercseknek az áramtekercsekkel való kapcsolása a felek által szétbontandó.

157. §.

A közforgalmi fogyasztásmérők első hitelesítése, valamint időszakos utánhitelesítése alkalmával a megadott feszültségnél, valamint váltakozó áramu számlálók esetén a megadott periodusszámnál és indukciómentes terhelésnél a következő legnagyobb eltérések engedtetnek meg (hibahatárok):

100%	terhelésnél	$\pm 3\%$
50%	„	$\pm 3\%$
10%	„	$\times 4\%$

Ezenkívül váltakozó áramu készülékeknel a legnagyobb áramerősségnél, a feszültség és a periodusszám megadott értékeinél, valamint a fáziseltolásnak a 147. §. e) pontjában megadott határértékeinél $\pm 4\%$ legnagyobb eltérés engedtetik meg.

Háromvezetékes rendszerű fogyasztásmérők két áramtekercsének hatása a fent megállapított hibahatárok kétszeres értékéig különbözhet egymástól. Mindkét áramtekercs egyidejű működése esetén a fent megállapított viszonyok között a fent megállapított legnagyobb eltérések engedtetnek meg (100 és 50% terhelésnél $\pm 3\%$, 10% terhelésnél $\pm 4\%$).

158. §.

Az elektromos fogyasztásmérőknek terhelése nélkül, de a hálózatban működésre kész állapotban bekapcsolva, bizonyos idő alatt nem szabad nagyobb fogyasztást jelezniük, mint amekkora a teljes terhelés $\frac{1}{1000}$ -ed részének az illető idő alatt megfelel.

159. §.

Az elektromos fogyasztásmérők saját elektromos munkafogyasztásuknak azon részei, amelyek e készülékek feszültségi tekercseinek kapcsolási módja folytán a készülékek által a hasznos fogyasztással egyetemben jeleztetnek, a hitelesítési eljárás alkalmával a készülékek egyéb forrásokból származó hibáival azonos elbírálás alá esnek.

160. §.

A hitelesítés céljából benyújtott elektromos fogyasztásmérők a megadott feszültségnél, valamint a váltakozó áramu készülékek azonkívül a megadott periodusszámnál és indukciómentes terhelésnél a terhelésnek az alábbi a--c) pontokban megállapított értékeinél tartoznak biztosan megindulni:

a) a legnagyobb terhelés 3%-ánál, ha legnagyobb áramerősségük legfeljebb 3 Ampère;

b) a legnagyobb terhelés 2%-ánál, ha legnagyobb áramerősségük a 3 Ampèret meghaladja s legfeljebb 30 Ampère;

c) a legnagyobb terhelés 1%-ánál, ha legnagyobb áramerősségük a 30 Ampèret meghaladja.

161. §.

Az elektromos fogyasztásmérők hitelesítése és az ezzel kapcsolatos vizsgálat csakis a tulajdonképpeni fogyasztásmérő készülékekre s azok oly közvetlen tartozékaira vonatkozik, amelyek a készülék működésének helyességére befolyással bírhatnak.

162. §.

Felhatalmaztatik a m. kir. központi mértékügyi intézet, hogy azon elektromos fogyasztásmérő készülékeknél, amelyek a jelen rendelet kibocsátásakor valamely fogyasztónál már működésben vannak s rendszerük részére a hitelesítési engedély kieszközöltetik, a fenti 150—156. és 158—160. §§. alatt felsorolt követelményektől eltekintsen, ha ebből folyólag a fogyasztóközönség érdekeit sérelem nem fenyegeti s ha a hitelesítési eljárás a számlap szerkezete miatt nem jár különös nehézséggel vagy idővesztéssel.

A 157. §-ban megállapított legnagyobb eltérések az előző bekezdésben említett készülékekre vonatkozólag az ideiglenes hitelesítési engedély érvényének tartamára 10, 50 és 100%-os terhelésnél a 157. §-ban megállapított körülmények között $\pm 4\%$ -ban állapíttatnak meg.

D) A hitelesítési bélyeg és igazolvány.

163. §.

Azon elektromos fogyasztásmérők, melyek a C) fejezetben megállapított követelményeknek megfelelőeknek találtak, egy vagy több ólompecséttel úgy zárandók le, hogy az ólompecséték megsértése nélkül ne lehessen a készülékekhez hozzáférni.

Egy ólompecsét zsinórjára fémtáblácska fűzetik fel, amelyre az illető fogyasztásmérő rendszerszáma, a hitelesítés kelte (évszám és hónap) s a hitelesítési bélyeg érvényességének tartama (p. o. „2 év“) jegyeztetik fel.

164. §.

Az oly elektromos fogyasztásmérők, amelyek a felállítás helyén hitelesíttetnek, úgy zárandók le a hitelesítési ólompecsétekkel, hogy ezek megsértése nélkül felállítási helyükről ne legyenek eltávolíthatók.

165. §.

Ha valamely fogyasztásmérő feszültség- vagy áramátalakító készüléke külön védőborítóval van ellátva (l. a 154. §-t), az a hitelesítés alkalmával szinten zár alá veendő.

166. §.

Ha a 148. §-ban említett különleges rendeltetésű mellék-készülékek a 154. §-ban említett módon külön védőborítókkal láttatnak el, e védőborítók nem helyezendők hitelesítési zár alá.

167. §.

A hitelesítés ólompecsét egyik oldalán a m. kir. központi mértékügyi intézet hitelesítési bélyege, másik oldalán a hitelesítés kelte (évszáma) alkalmazandó.

168. §.

Minden hitelesített elektromos fogyasztásmérőhöz hitelesítési igazolvány adatik, amelybe a következő adatok veendőek fel:

a) a m. kir. központi mértékügyi intézet hitelesítési naplójának folyószáma;

b) annak megállapítása, hogy a készülék a hitelesítési feltételeknek megfelelően, a közforgalomban használható;

c) a 155. §. intézkedései szerint a készülék cimlapjára jegyzendő összes adatok;

d) a készülék esetleges állandója;

e) a hitelesítés közepes hőmérséklete;

f) a hitelesítési bélyeg érvényének tartama;

g) a hitelesítési díj nyugtázása;

h) azon fogyasztásmérőknél, amelyek valamely a 148. §-ban említett különleges rendeltetésű mellék-készülékkel vannak ellátva, feljegyzendő az igazolványra az is, hogy a hitelesítés ezen mellék-készülékre nem vonatkozik;

i) azon készülékeknél, amelyeknek az egységtől különböző állandójuk van, megmagyarázandó az igazolványon a fogyasztás kiszámításának módja is;

k) a 100 Ampères és annál nagyobb áramerősségű fogyasztásmérőknél feljegyzendő a vezetéknek a hitelesítés alkalmával elfoglalt helyzete azon esetekben, amidőn a m. kir. központi mértékügyi intézet azt szükségesnek találja;

l) a feszültség- vagy áramátalakító készülékkel ellátott fogyasztásmérőknél az összekötő vezeték hossza, keresztmetszete és anyaga is feljegyzendő, ha a készülékek külön védőborító alatt vannak elhelyezve.

169. §.

Az egységtől különböző állandóval bíró fogyasztásmérők hitelesítési igazolványainak másolatai a készülékek használatba vétele alkalmával átadandók az illető fogyasztóknak.

Az igazolványok e célra szolgáló 1—1 másolatát a készülékek hitelesítése alkalmával díjtalanul adja ki a m. kir. központi mértékügyi intézet.

170. §.

Ha valamely igazolvány elvész, vagy használhatatlanná válik, a m. kir. mértékügyi intézettől a hitelesítési díjak jegyzékében megállapított díjért másodpéldány kérhető. Tartozik azonban a fél ily alkalommal az illető készülék hitelesítési folyószámára [l. 168. §. a) pontját] és gyártási számára hivatkozni.

171. §.

Valamely rendszer ideiglenes hitelesítési engedélyének tartama alatt az illető rendszerű készülékeken alkalmazott hitelesítési bélyegek két évig érvényesek, a 173. §. e) pontjában foglalt átmeneti intézkedéstől eltekintve.

Valamely rendszer végleges hitelesítési engedélyének kiadása után az illető rendszerű valamennyi készülék hitelesítési bélyege a végleges hitelesítési engedélyben vagy annak módosítása tárgyában kiadott újabb engedélyben megállapított időtartamig érvényes (l. 143. és 145. §-okat).

Minden fogyasztásmérő a hitelesítési bélyeg érvényének kelté után 2 hónap alatt a hálózatból eltávolítandó, illetőleg újra hitelesítendő.

172. §.

A hitelesítési bélyeg érvényét nem szünteti meg az illető rendszer hitelesítési engedélyének időközben esetleg bekövetkezett megszűnte vagy visszavonása sem (l. 143. és 144. §-okat).

E) Átmeneti intézkedések.

173. §.

Az elektromos fogyasztásmérők hitelesítésére vonatkozólag az 1907. évi V. törvénycikk 15. §-ának 2. pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következő átmeneti intézkedések állapíttatnak meg:

a) a m. kir. központi mértékügyi intézet az elektromos fogyasztásmérők rendszerpróbáit s amennyiben berendezése és munkabeosztása engedi, azok hitelesítését is 1909. évi január hó 12-én kezdi meg;

b) a fogyasztásmérők korlátlan mennyiségben való hitelesítése 1911. évi január hó 1-én veszi kezdetét;

c) csakis hitelesített fogyasztásmérők kapcsolhatók be valamely hálózatba 1913. évi január hó 1-től kezdve;

d) csakis hitelesített fogyasztásmérők használhatók 1916. évi január hó 1-től kezdve; ezen időpontig tehát az összes már jelenleg is használatban lévő ily készülékek rendszerei részére a hitelesítési engedélyek kieszközölendők s az egyes készülékek hitelesítés alá vetendők;

e) az elektromos fogyasztásmérők időszakos hitelesítése szintén 1916. január hó 1-ével kezdetik meg; ezen időpontban az összes addig hitelesített elektromos fogyasztásmérőkre vonatkozólag életbe lépnek a 171. §-nak a hitelesítési bélyegek érvényére vonatkozó intézkedései.

Az 1914. január 1. előtt hitelesített fogyasztásmérők igazolványain a hitelesítési bélyeg érvényének időtartama nem jegyzendő fel, hanem e helyett a jelen e) pont első bekezdésében megállapított intézkedés idézendő.

174. §.

Azon elektromos vállalatok, amelyek a hálózatukban jelenleg már használatban levő elektromos fogyasztásmérők rendszerpróbája és egyénekenkénti hitelesítése alkalmával e rendelet 146., 149. és 162. §-ában megállapított kedvezményeket igénybe venni óhajtják, kötelesek a kedvezményes elbírálás alá vonandó fogyasztásmérők jegyzékét a m. kir. központi mértékügyi intézetnek a 173. §. c) pontjában megállapított határidőig benyújtani. E jegyzékben feltüntetendő az egyes készülékek gyári száma, rendszere és munkabírása.

XII. HITELESÍTÉSI BÉLYEGEK.

175. §.

I. a) az első hitelesítés bélyege a koronát, a hitelesítés évszámát és a hitelesítő számát tartalmazza.

b) Az időszakos hitelesítési bélyeg egy évről-évre változó jelből és a mérték-hitelesítő számából áll.

Az időszakos hitelesítés bélyegének jelét évenként a m. kir. központi mértékügyi intézet állapítja meg.

c) Az átmeneti bélyeg annak jeléül, hogy az ezen bélyeggel ellátott mértékek és mérőeszközök az 1874. évi VIII. törvénycikk alapján bírálandók el, a 74 számból és alatta a hitelesítő számából áll.

d) A forgalombahozatali bélyeg az évszámból a forgalombahozatali bélyegzőt a kereskedő...ként a m. kir. központi mértékügyi intézettől szerzik be.

II. A m. kir. központi mértékügyi intézet bélyege a koronából és két csillagból áll.

Budapesten, 1908. évi december hó 30-án.

Kossuth.

Hirdetések.

Értesítés tartalékos katonák részére.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1908. október hó 8-án kelt 2469. sz. rendelete értelmében a fegyvergyakorlatra, katonai- vagy vegyes felülvizsgálatokra bevonuló nem tényleges legénység a vasúton a III. kocsiosztályban (gyorsvonat kivételével) ingyen utazhatnak.

Az illető legénység a bevonulás alkalmával a következő eljárást tartozik teljesíteni:

1. Minden bevonuló köteles az utazás megkezdése előtt a behívójegyet, katonakönyvet vagy igazolványát azon vasúti állomás személypénztár pénztárnokának előmutatni, hol az illető az utazást megkezdzi. Itt az illető pénztárnok a behívójegyet a szükséges menetengedély jeggyel és az állomás olajos címnyomójával ellátja, — a behívójegyőről a szelvényt lefejt és a menetengedély jeggyel ellátott behívójegyet és katonai igazolványt az illetőnek visszaadja, amellyel az illető a rendeltetési helyéig ingyen utazik. (Utmutatás 2. pontja a behívó-jegyen.)

2. Oly bevonulók, kik a fegyvergyakorlat teljesítésére magukat alkalmatlanoknak érzik, a behívó jegyen előírt utvonalon fekvő legközelebbi hadkiegészítő parancsnokságnál orvosi megvizsgálás végett jelentkezhettek. Ily esetben a bevonuló az utazás megszakítását azon állomás előjáróságának bejelenteni tartozik, hol az utazást megszakítja. (Utmutatás 8. pontja a behívó-jegyen.)

3. Pályaudvar változtatásánál a behívó-jegy az új pályaudvaron a tovább utazás céljából a személy pénztárnoknak az olajos vonatbélyegzővel való ellátás végett előmutatandó. (Utmutatás 8. pontja.)

A városi tanács katonai és ill. ügyosztályától.

144/1909. eln. számhoz.

Hirdetmény.

A földmivelésügyi m. kir. miniszterium az országos selyemtenyésztési felügyelőség után, az 1909. évi tenyésztésre ingyen ad selymérpetét, illetve selyemhernyót mindazoknak, kik selyemtenyésztéssel foglalkozni kívánnak.

Akik selyemtenyésztéssel foglalkozni szándékoznak, jelentkezzenek azon egyénnél, aki a községben a selymérpete kikeltésével meg van bízva.

A jelenkezők kötelezik magukat a pete, illetve a hernyó átvételére.

Aki pedig ingyen petét, illetve hernyót kap, a következőkre kötelezi magát:

1. Hogy a selyemtenyésztési felügyelőség, illetőleg közegeinek utasításait mindenben pontosan teljesíti. Hogy ha a kikeltő vagy felügyelő utasításait mindenben nem követi, akkor a felügyelőnek jogában áll a hernyót tőle bármikor elkobozni.

2. Hogy senki mástól, mint az országos selyemtenyésztési felügyelőség közegeitől tenyésztésre petét el nem vállal.

3. Hogy az államtól nyert összes petemennyiséget kizárólag gubótermelésre fordítja és petetermelésre semmi szin alatt sem.

4. A termelt gubókat a selyemtenyésztési felügyelőség e célból megbízott közegeinek beváltás végett okvetlenül és minden körülmények közt átadja és azokat semmi szín alatt másnak el nem adja, vagy el nem ajándékozza. Ha a község előljárósága különös helyeket vagy órákat jelez meg a levélszedésre, a tenyésztő köteleés ezen rendeletet pontosan betartani.

5. A gubók élő állapotban kilogrammonként a következő árban fogank beváltatni.

I. osztály. Ide tartozik az olyan gubó:

a) mely rendes alakú, ép, tiszta, esetleg a pillétől származó külső folttal bír és burkolata olyan kemény, hogy az a két végéről nem tulságos erősen megnyomva, nem horpad be. Továbbá az olyan, melynek burkolata barázdált, illetve sávós, de ezen barázda, sáv nem lapos, széles és egyáltalában nem oly nagy, hogy ezáltal a gubó elveszteni rendes alakját;

b) melynek alakja a rendesnél kisebb, vagy amelynek kötése laza, ha egyébként a fentebb részletezett követelményeknek megfelel. A gubó alak nagysága és a szövés minősége tehát nem veendő tekintetbe annak megállapításánál, hogy hova tartozik a gubó;

c) végre ide sorolandók a legalább háromnegyed részben mészróros gubókból álló gubórészletek, tekintet nélkül az egyes gubók közelebbi minőségére. Mégis kivételt képeznek a piszkos, vagy pókhálószerű gyenge burkolattal bíró gubók, melyek a III-ik osztályba tartoznak.

Az I-ső osztályu gubóknak beváltási ára kilogrammonként 2 korona 30 fillér.

II. osztály. Ide tartozik az olyan gubó.

a) mely rendes alakú és tiszta ugyan, de burkolata papírvékony és oly gyenge, hogy az két ujj közé fogva nem is tulságos erősen megnyomva behorpad;

b) melynek burkolata lapos, széles vagy olyan nagy barázdát, illetve sávot mutat, hogy ez által rendes alakját elvesztette és inkább alaktalanná vált;

c) melynek burkolata külső foltot mutat és a folt száraz. Kivételt képez a pillétől származó foltos gubó, mely az első osztályba sorolandó;

d) mely renyhekóros, vagyis a burkolat belső része renyhekóros hernyótól származó fekete foltot mutat, de külsőleg tiszta;

e) melyben két vagy több báb van és végre, melyből a pille kibujt, vagy amelyet az egér meg-rágott.

Ezen osztályba sorolandó a gubókról leszedett kóc is, de csak akkor, ha az nem mocskos és semmiféle szemét vagy fatörmelék nem található benne.

A II-od osztályu gubónak beváltási ára kilogrammonként 1 korona 60 fillér.

III. osztály. Hasznavehetetlen. Ide tartozik a külső folttal bíró gubó, ha a folt nedves és a többi gubót is bepiszkithatná. Továbbá a külsőleg teljesen piszkos gubó, vagyis azon renyhekóros gubó, melynek belső foltja a burkolat külsejét is részben, vagy egészben bepiszkította. Nemkülöben azon gubó, amelynek selyemburkolata oly laza és pókhálószerű vékony, hogy benne látható a hernyó vagy báb. Végre gubókról leszedett kóc, ha a mocskos.

vagy szeméttől és fatörmelékről nincs megtisztítva.

A III-ad osztályu gubók beváltási ára kilogrammonként 20 fillér.

Megjegyeztetik azonban, hogy amennyiben a külföldi gubóárak emelkednének, a beváltási árak nálunk is fel fognak emeltetni.

6. Minden tenyésztő ugyanakkor, mikor a hernyót kapja, egyuttal kap minden gramm pete után 3 iv tenyésztőpapírt, 5 drb. lyukgatott papírt és azon tenyésztő, aki hőmérővel még nincs ellátva, egy hőmérőt.

Egy hőmérő darabonként 20 fillér; a tenyésztő-papír ára ivenként egy fillér, a lyukgatott papír ára pedig darabonként 1/2 fillér.

A papír és hőmérő ugymint eddig, a beváltásnál vonatik le. Azon tenyésztők azonban, kik különböző oknál fogva nem hoztak gubót, kötelesek az általuk átvett papír és hőmérő árát a beváltás után 15 nap alatt a község házában a felügyelő, vagy a kikeltő kezeihez lefizetni.

7. Azok, kik termelt gubóikat bárki másnak, kereskedőnek, házalónak stb. eladnák, a törvény értelmében meg fognak büntettetni, meghatározandó összeg erejéig.

8. Az esetben, ha egy családnál egynél több selyemtenyésztési igazolvány könyvecske találtatnék, akkor ezen igazolvány-könyvecskére kiadott összes pete, illetve selyemhernyók, jegyzőkönyv felvétele mellett el fognak koboztatni.

9. Az, aki nem kikelt hernyót, hanem petét kap és ezt önmaga kelteti ki, a termelt gubómenyiség beszolgáltatása alkalmával a kapott petékkal kiadott selyemtenyésztési igazolvány-könyvecskét, valamint a petét tartalmazó dobozokat a selyemtenyésztési felügyelőségnek visszaszolgáltatja; ellenesetben minden dobozért 20 fillért tartozik megteríteni.

M. kir. országos selyemtenyésztési felügyelőség.

A másolat hitelére:

Debreczen, 1909 január 18.

Szabó Elek,
elnöki titkár.

1873. sz.
1909.

Hirdetmény.

Az 1873. évi XX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 2. és 3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsi, szekér, személyszállító- és téher-automobilok, motorkerékpárok, szántó- és uti mozdonyok összeírása foganatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelt lakosait, hogy a fent elősoroltak közé tartozó tulajdonaikat 1909. évi január hó 20-tól kezdve, bezárólag január hó 31-ig a Csapó-utca 43. számú háznál (tűzoltó-laktanya), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók fentemlített végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden ló, valamint a fent elősoroltak után is 20 koronáig tejedhető s a szegényalap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntettetni s utólagos bejelentésre is kötelezettenek.

A bejelentés alól fel vannak mentve:

1. Az állami lótenyésztési intézetek lovai.

2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatuk ellátására szükségük van.

Mínt hogy pedig az 1873. évi XX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 2. §-a alapján 1909. évben a lóosztályozás is eszközendő, felhívja a városi tanács Debreczen sz. kir. város egész területén lakó lótulajdonosokat, hogy összes lovaikat — az alább megjelöltek kivételével — katonai célokra alkalmazhatóság tekintetében megejtendő vizsgálatra a Miklós-utca végén lévő Salétrom-laktanya melletti fedeles lovardához annál is inkább vezetessék elő, mert az 1888. évi VII. törvény cikk értelmében ugyanekkor az állatgyógyászati vizsgálat is megtartatik és ezen vizsgálat előtt lovak közlegelőre nem hajthatók, ezen vizsgálathoz tehát a 4 éven aluli lovak is elővezetendők.

A lovak elővezetése a következő sorrendben történik:

1909. évi március hó 8., 9., a külsőségekről.

1909. évi március hó 11 és 12-én az I. és II. kerület.

1909. évi március hó 13 és 15-én a III. és IV. kerület.

1909. évi március hó 16. és 17-én az V. és VI. kerület.

Az osztályozás mindennap reggeli 8 órától déli 12 óráig, délután 2 órától este 5 óráig történik.

A mulasztókra a törvényben megszabott 30 koronáig terjedhető pénzbüntetés fog alkalmaztatni.

A lóosztályozó bizottság elé vezetés alól mentesek:

a) azon lovak, melyek a bejelentés alól mentesek;

b) az 1873. évi XX. t.-c. 1. és 8. §-ai szerint az állítási kötelezettség alól felmentett lovak, kivéven a törvény 8. §-ában említett kancákat, melyeknek mentesítését a d) pont írja elő;

c) azon csikók, melyek az osztályozás évében a 4 éves kort nem haladják túl; azonban ez alkalommal egészségügyi vizsgálat céljából ezek is elővezetendők;

d) azon kancák, melyek az osztályozás előtt 8 nappal ellettek, vagy amelyeknek ellése közvetlenül váratik, de csak azon esetben, ha az osztályozási helyig azokkal hosszabb utat kellene tétetni;

e) ragályos, lázas vagy egyéb betegségben sinlődő lovak;

f) a nyilvánvalóan alkalmatlan lovak.

Az osztályozó bizottság elé vezetés alóli mentesítést minden lótulajdonos a felmentési okot feltüntető bizonyítvánnyal tartozik igazolni, ezen bizonyítvány két oly községi lakos által állítandó ki, akiknek elővezetendő lovaik vannak és ezen körülményt még az osztályozás előtt lehetőleg az összeírás alkalmával bejelentik, illetve a tentebb körülírt bizonyítványt az összeírás alkalmával átadják.

Az a) alatt megjelölt lovakra nézve bizonyítványok nem szükségesek.

Debreczen, 1908 december hó 22.

A városi tanács.

740—1909. sz.

Pályázati hirdetmény.

A felsőbb helyen jóváhagyást nyert s a szegényügy rendezéséről szóló új szabályrendelet értelmében a szegény- és az alamizsnaváltság alap terhére évi 1000 kor., azaz Egyezer korona díjazással ellátott szegényügyi biztosi állásra pályázat hirdetetik.

Pályázhatnak a középiskolák, vagy egyenrangú intézetek 4 alsó osztályát végzett oly egyének, kik a fogalmazásban is jártassággal bírnak.

A pályázati kérvények, erkölcsi és vagyoni, valamint az eddigi szolgálatukat igazoló bizonyítványokkal felszerelve f. évi február hó 2-ik napjának déli 12 órájáig a polgármesteri hivatalban nyújtandók be. A szegényügy biztost a v. Tanács alkalmazza, ugyanaz által 3 havi felmondás után bármikor, súlyos vétség esetén azonnal is elbocsáthatja s nyugdíj jogosultsággal nem bír.

Kötelességei a jelzett szabályrendelet 38. §-ában foglaltatnak.

Debreczen, 1909 január 19-én.

A városi tanács.

6914,—1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező s alább megnevezett földek a f. 1909. évi február hó 9. délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatni fognak, um.:

1. Az elepi III. dülőben fekvő Gönczi-féle 19 hold 1100 □ öl tanyaföld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő három évre; kikiáltási ár 250 kor.

2. A Sestakert háta megett s a barak mellett fekvő 6 hold legelő föld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő három évre; kikiáltási ár 250 kor.

3. A Bikfalvi féle 2 hold majorsági föld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő három évre; kikiáltási ár 201 kor.

4. A Szotyori Nagy Károly-féle 8 hold 202 □ öl majorsági föld 1909 október hó 1-től három évre; kikiáltási ár 610 kor.

5. Az „Ökörtilalmas“ nevű 51 hold 350 □ öl és a füzfa csőszház mellett 20 hold 138 □ öl föld, összesen tehát 71 hold és 488 □ öl föld az 1909. évi október hó 1-től kezdődő hat évre; kikiáltási ár 3201 kor.

6. A közös lovassági laktanya mellett fekvő 2 hold 278 □ öl területű u. m. Kerekes-féle majorsági föld 1909 október 1-től kezdődő 3 évre; kikiáltási ár 135 korona.

7. A „kincseshegy“ nevű 24 hold 692 □ öl területű föld az 1909. évi október hó 1-től kezdő hat évre; kikiáltási ár 70 kor.

8. A Hatvan-utcai állomás mellett fekvő s eddig faraktár céljaira használt 1 hold 600 □ öl területű föld 1909 április 1-től kezdődő hat évre; kikiáltási ár 254 kor.

9. A Kolozsi-féle ház utáni 5 hold 698 □ öl területű föld az 1909 október 1-től kezdődő hat évre; kikiáltási ár 265 kor.

Az árverési feltételek a város számvevői hivatalánál (Városháza I. em.) a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1 óráig) megtekinthetők.

Árverelni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverés megkezdése előtt bánatpénzül készpénzben az árverelő bizottságnál letenni.

Debreczen, 1909 január 7.

A Városi Tanács.